

T.C.
BİLECİK ŐEHY EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÖNETİM VE ORGANİZASYON PROGRAMI

**UZAKTAN EĞİTİM PROGRAMLARININ
ÖĞRETMENLER TARAFINDAN ALGISININ
TEKNOLOĞİ KABUL MODELİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF OKAT

TEZ DANIŐMANI

PROF. DR. İSA İPÇİOĞLU

BİLECİK, 2022

10489068

T.C.
BİLECİK ŐEHY EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÖNETİM VE ORGANİZASYON PROGRAMI

**UZAKTAN EĞİTİM PROGRAMLARININ
ÖĞRETMENLER TARAFINDAN ALGISININ
TEKNOLOĞİ KABUL MODELİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF OKAT

TEZ DANIŐMANI

PROF. DR. İSA İPÇİOĞLU

BİLECİK, 2022

10489068

BEYAN

“Uzaktan Eğitim Programlarının Öğretmenler Tarafından Algısının Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR	☐	DESTEK ALINMAMIŞTIR	☒
Destek alındı ise;			
Destekleyen Kurum:			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)	☐		
2- TÜBİTAK	☐		
3- Diğer:	☐		
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı		03/09/2021-41155	

Elif Okat

Tarih

.....

İmza

.....

ÖN SÖZ

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını ile dijitalleşmeye geçişin hızlandığını, teknolojinin yaşantımızda bir ihtiyaç haline dönüşerek yaygınlaştığını söylemek mümkün. Teknoloji bu süreçte ciddi gelişme göstermiş, yaşanan gelişmeler insanların yaşamını değişime sürüklemiştir. Yaşanan değişim ve gelişimler insan-teknoloji olgusu arasında etkileşim oluşturmuş ve insanların teknoloji ile iç içe bir yaşam sürmesine geçişi hızlandırmıştır. Eğitim anlamında Türkiye dahil olmak üzere birçok ülke çok kısa sürede uzaktan eğitime başlanılmak zorunda kalmıştır. Teknolojinin eğitim anlamında da birçok yeniliğe ev sahipliği yaptığını, tüm dünyanın Pandemi sebebiyle uzaktan eğitime geçişi eğitim çalışanı öğretmenlere de farklı bir yön kazandırmıştır. Teknolojinin ihtiyaç haline dönüştüğünü ve uzaktan eğitim öğrenci-öğretmen-veli üçgenine dahil olmuştur. Bu araştırmada da uzaktan eğitimin ülkemizde yaygınlaşmasıyla birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitim programlarını kabul düzeyleri teknoloji kabul modeli bağlamında incelenmesi hedeflenmiştir.

Bu süreçte desteğini hiç esirgemeyen ve her daim yol gösteren, tezime ışık tutan kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. İsa İPÇİOĞLU'na, bana vakit ayırarak tezime büyük katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi Bülent TURAN'a, varlığıyla beni her zaman şanslı hissettiren biricik eşime, en büyük tamamlayıcım olan çocuklarıma, desteklerini her zaman sürdüren aileme teşekkür ederim.

Elif Okat

2022

ÖZET

UZAKTAN EĞİTİM PROGRAMLARININ ÖĞRETMENLER TARAFINDAN ALGISININ TEKNOLOJİ KABUL MODELİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

İçinde yaşadığımız yüzyıl, eğitim teknolojilerinin gelişiminin tarihimiz için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Okullarımızdaki öğrenci sayısının her geçen gün artması, öğretmen sayısının az olması ve insanların kendi zamanlarını ve nerede eğitim alacaklarına sahip olma isteklerinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Böylelikle insanların farklı eğitim modellerini keşfetmesinin önü açılmıştır.

2020’de pandeminin başlamasıyla salgın tüm alanları etkilediği gibi eğitimi de olumsuz etkilemiştir. Salgından 63 milyon öğretmen ve 1,5 milyar öğrencinin etkilendiği belirlenmiştir. Eğitim-öğretim sınıf dışına çıkarak sanal ortama taşınmış ve çevrimiçi ortamlarda öğrencilerin eğitim ihtiyacı giderilmeye çalışılmıştır. Dünyada üç yüzyıl önce başlayan uzaktan eğitim çalışmaları özellikle bu dönemde ülkemiz de dahil olmak üzere tüm dünyada bir ihtiyaç haline dönüşmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) uzaktan eğitimi en etkili şekilde gerçekleştirebilmek adına Eğitim Bilişim Ağı’nı (EBA) güçlendirmiş, kullanımını başlatmış ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile dayanışma sağlamıştır.

Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Sebepli Davranış Teorisi’nden yola çıkarak Davis tarafından geliştirilmiş, bireylerin bilgisayar kullanımını kabullenmelerini ele almak amacıyla oluşturulmuş bir modeldir. Bu modelde yer alan unsurlara göre gerekli incelemeler yapılmış ve bireylerin bilgisayar kullanımına karşı tutumları incelenmiştir. Pandemi şartları ile birlikte öğretmenlerin EBA ile ilgili tutumlarını inceleme alanları meydana gelmiştir. Bu çalışmada Bilecik’te faaliyet yürüten branş öğretmenlerinin TKM bağlamında uzaktan eğitime yönelik algıları ele alınmış ve ilgili alanda çalışmalar incelenerek, anket uygulamasıyla sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara bakıldığında algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, tutum ve gerçekleşen davranışın anlamlı etkilerinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Öğretmenlerin Teknoloji Algısı, Teknoloji Kabul Modeli.

ABSTRACT

DISTANCE EDUCATION PROGRAMS PERCEPTION BY TEACHERS INVESTIGATION IN THE CONTEXT OF TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL

The century we live in reveals how important the development of educational technologies is for our history. The increase in the number of students in our schools, the low number of teachers and the desire of people to have their own time and where to study shows how important it is. This paved the way for people to explore different education models.

With the onset of the pandemic in 2020, the pandemic affected all fields as well as education negatively. It has been determined that 63 million teachers and 1.5 billion students were affected by the pandemic. Education has been moved out of the classroom to the virtual environment and the educational needs of the students have been tried to be met in online environments. Distance education studies, which started three centuries ago in the world, have become a necessity all over the world, including our country, especially in this period. The Ministry of National Education (MEB) strengthened the Education Information Network (EBA), started its use and provided solidarity with the Turkish Radio and Television Corporation (TRT) in order to realize distance education in the most effective way.

Technology Acceptance Model (TAM) is a model developed by Davis based on the Reasoned Behavior Theory and created to address individuals' acceptance of computer use. Necessary analyzes were made according to the elements in this model and the attitudes of individuals towards computer use were examined. Along with the pandemic conditions, there have been areas to examine teachers' attitudes towards EBA. In this study, the perceptions of branch teachers about distance education in the context of TAM were discussed and studies in the related field were examined and results were tried to be obtained by applying a questionnaire. Considering the results obtained, it was determined that the perceived usefulness, perceived ease of use, intention, attitude and actual behavior had significant effects.

Keywords: Distance Learning, Technology Perception of Teachers, Technology Acceptance Model.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR/SİMGELER LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. UZAKTAN EĞİTİM.....	3
2.1. Uzaktan Eğitim Kavramı.....	3
2.2. Uzaktan Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihçesi.....	5
2.2.1. Dünya'da Uzaktan Eğitimin Tarihçesi.....	5
2.2.2. Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi.....	9
2.3. Uzaktan Eğitim Programları.....	13
2.3.1. Bilgisayar Tabanlı Öğretim	13
2.3.2. Online Öğretim	13
2.3.3. Elektronik Öğretim	14
2.3.4. Açık Öğretim.....	14
2.4. Uzaktan Eğitimin Önemi	15
3. TEKNOLOJİ	18
3.1. Teknoloji Kabul Modeli	18
3.2. Teknoloji Kabul Modelinde Kullanılan Kavramlar.....	19
3.2.1. Tutum	19
3.2.2. Niyet	19
3.2.3. Algılanan Fayda.....	20
3.2.4. Algılanan Kullanım Kolaylığı.....	20
3.3. Teknoloji Kabul Modeline Temel Olan Araştırmalar	21

3.3.1. Yeniliğin Yayılımı Kuramı	21
3.3.2. Sebepli Davranış Teorisi	23
3.3.3. Planlı Davranış Teorisi.....	25
3.4. Teknoloji Kabul Modeli 2	27
3.5. Teknoloji Kabul Modeli 3	28
4. TEKNOLOJİ KABUL MODELİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	32
5. YÖNTEM	37
5.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı	37
5.2. Araştırma Modeli, Araştırma Sorusu ve Araştırma Hipotezleri	37
5.3. Araştırma İçin Gerekli Verilerin Toplanması ve Analizi	39
5.3.1. Anket Formu.....	39
5.3.2. Evren, Örneklem ve Veri Toplama Süreci.....	39
5.3.3. Araştırmanın Kısıtları.....	39
5.4. Araştırmanın Bulguları.....	40
5.4.1. Araştırmaya Katılanlara Ait Demografik Veriler.....	40
5.4.2. Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri	41
5.4.3. TKM Unsurlarının Demografik Verilere Göre Farklılıklarının Analizi 42	
5.4.3.1. İki Elemana Sahip Gruplar Açısından Yapılan Analizler	43
5.4.3.2. İki'den Fazla Elemana Sahip Gruplar Açısından Yapılan Analizler	45
5.4.4. Hipotez Testlerine Yönelik Olarak Yapılan Analizler	50
5.4.4.1. Korelasyon Analizi.....	50
5.4.4.2. Regresyon Analizi Bulguları.....	51
5.4.5. Hipotez Testlerinin Değerlendirilmesi.....	53
6. SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	54
6.1. Sonuçlar ve Tartışma	54
6.2. Gelecekte Yapılacak Çalışmalar İçin Öneriler	56
KAYNAKÇA.....	58
EKLER	69

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Ders Türlerinin Belirlenmesi	15
Tablo 3.1. Rogers'in Kabul Etme, Benimseme, Reddetme Kararını Etkileyen 5 Özellik	23
Tablo 5.1. Demografik Veriler Tablosu.....	41
Tablo 5.2. Faktör Analizi ve Güvenirlilik Verileri	42
Tablo 5.3. Değişkenlerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	43
Tablo 5.4. Cinsiyete Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu	43
Tablo 5.5. Medeni Duruma Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu.....	44
Tablo 5.6. Eğitim Durumuna Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu	44
Tablo 5.7. Pandemi Öncesi EBA Kullanımına Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu	45
Tablo 5.8. Okulun Bulunduğu Yer Açısından Farklara Yönelik ANOVA Tablosu.....	46
Tablo 5.9. AF'ya Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc: Tamhane) Testi Sonuçları	47
Tablo 5.10. Niyete Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc: Tamhane) Testi Sonuçları.....	47
Tablo 5.11. Gerçekleşen Kullanım Açısından Farklara Yönelik ANOVA Tablosu	48
Tablo 5.12. Gerçekleşen Kullanıma Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc - Tamhane) Testi Sonuçları	50
Tablo 5.13. Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi Tablosu.....	51
Tablo 5.14. AKK'nin AF üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları	51
Tablo 5.15. AF ve AKK'nin Tutum Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Sonuçları	52
Tablo 5.16. AF, AKK ve Tutumun Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Sonuçları	52
Tablo 5.17. AF'nin Niyet Üzerindeki İlişisine Yönelik Regresyon Sonuçları	53

Tablo 5.18. Niyetin Gerçekleşen Kullanım Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon
Sonuçları **53**

Tablo 5.19. Hipotez Testi Sonuçları **53**

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Uzaktan Eğitimin Küresel Bağlamda Dönem ve Evreleri	6
Şekil 2.2. Uzaktan Eğitimin Türkiye Bağlamında Dönem ve Evreleri	10
Şekil 3.1. Yeniliğe Karar Verme süreci	22
Şekil 3.2. Sebepli Faaliyet Teorisi.....	24
Şekil 3.3. Planlanmış Davranış Teorisi Modeli.....	26
Şekil 3.4. Teknoloji Kabul Modeli 2 (TKM2)	28
Şekil 3.5. Teknoloji Kabul Modeli 3 (TKM3)	30
Şekil 5.1. Araştırma Modeli	38

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
TRT:	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TKM:	Teknoloji Kabul Modeli
BİT:	Bilgi ve İletişim Teknolojisi
UZEM:	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

1. GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerin çok hızlı gelişme göstermesi uzaktan eğitimin de önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Teknolojik gelişmeler hızla ilerlerken bireylerin buldukları zamandan ve mekandan bağımsız bir şekilde eğitime katılma olanağı oluşturmuştur. Uzaktan eğitim bireylerin hayat boyu öğrenme yetilerine katkı sağlayarak, eğitim ihtiyacının giderilmesini sağlamıştır. Bu ihtiyacın giderilmesi eğitim giderlerinin de azalmasını sağlamıştır. Uzaktan eğitimin en büyük katkılarından biri de eğitimin aksamasına neden olan belli başlı engelleri yok ederek teknolojiye uyum sağlayabilen, zamandan ve yerden etkilenmeden eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürebilmesi sağlamaktır. Bunun bir örneğini 2020 yılının başında korana virüsün ülkemizde tespit edilmesi ile eğitim öğretime ara verilerek telafi edilmesi sürecini gösterebiliriz. Bu çalışmada da ülkemizde kullanılan uzaktan eğitim programlarının öğretmenler tarafından algısının teknoloji kabul modeli ile araştırılması hedeflenmiştir. Teknoloji kabul modeli insanların teknolojiye karşı olumlu ya da olumsuz tepkilerini incelemektedir. Teknoloji kabul modeli Davis tarafından 1989 yılında bireylerin bilgisayar kullanımını kabul etme durumların ortaya çıkarmak amacı ile geliştirilmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin özellikle pandemi sürecinde Eğitim Bilişim Ağı'nı kabul etme düzeylerini araştırarak etki eden faktörlerin ele alınmasını hedeflemiştir.

Bu çalışma uzaktan eğitim çalışmalarının yaygınlaşmasıyla, öğretmenlerin uzaktan eğitim programlarına yönelik tutum, niyet, algılanan kullanım kolaylığı ve algıladıkları faydayı ortaya çıkarma açısından önem taşımaktadır. Çünkü öğretmenlerin teknolojik gelişmelere ayak uydurması günümüzde teknolojik yatkınlıkları ile bilinen öğrencilere daha fazla ulaşılmasını sağlamakta ve kolaylaştırmaktadır. Geleneksel eğitimden uzaklaşarak modern eğitimin yaklaşım olarak kabul edilmesi uzaktan eğitimin işlevselliğini arttırmaktadır. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarının araştırılması eğitim faaliyetlerinde önemli bir unsur olan öğretmenlerin öğrencileri öğrenme sürecine dahil etmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu çalışmanın öğretmenlerin teknolojik bakış açılarını olumlu yönde değiştirebilecek etkenleri belirleyici bir rol oynadığını ve bu etkenlerin eğitime katkı sağlayacak hale getirilerek kalite iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Yani öğretmenlerin uzaktan eğitim programı algılarını detaylandırarak kaliteli bir eğitimi gerçekleştirmelerini sağlayacak unsurların belirlenmesi ve bu unsurların güçlendirilmesidir.

Bu araştırmada retmenlerin uzaktan eğitim programlarına yönelik algısının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple nicel araştırma yapılarak Google form aracılığıyla 326 retmene anket formu uygulanmış ve SPSS programı ile istatistiklere ulaşılmıştır. Elde edilen veriler ile retmenlere yönelik istatistiksel veriler yorumlanmıştır.

2. UZAKTAN EĞİTİM

2.1. Uzaktan Eğitim Kavramı

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte her alanda olduğu gibi eğitimin de önemi değişmiştir. Eğitim sisteminde yaşanan problemlere uzaktan eğitim ile çözüm aranmış, böylece farklı alternatiflerle bireylere ulaşmak hedeflenilmiştir. Uzaktan eğitim, öğretmenin ve öğrenenin aynı yerde bulunma zorunluluğu olmadığı ve eğitim-öğretim etkinliklerinin teknolojinin imkanları sayesinde sürdürülen bir eğitim sistemi modelidir (İşman, 2011).

Uzaktan eğitim, teknolojinin kolaylaşması ve inovasyonun yarattığı araç ve uygulamalarla aynı ortamda olmayan kişilerin etkileşimde bulunduğu bir eğitim ve öğretim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Aydemir, 2018). Başka bir deyişle, farklı yerlerden gelen öğrencilerin bir araya gelerek teknoloji eğitim programlarından materyal ve öğretmenlerle yararlandıkları örgün eğitim sistemidir (Schlosser & Simonson: 2002, 4).

Uzaktan eğitim, birçok teknolojik eğitim programının aynı anda veya farklı zaman dilimlerinde kullanılmasıyla, öğrenci ve öğreticinin farklı lokasyonlarda olduğu burada kullanılan teknolojilerin kullanıldığı eğitimidir: İnternet; Açık iletim, kapalı devre, kablo, mikrodalga, geniş bant, fiber optik, uydu veya kablosuz iletişim cihazları üzerinden tek yönlü ve çift yönlü iletişim ortamlarından oluşur (Allen & Seaman, 2017).

Schlosser ve Simonson'a (2002) göre uzaktan eğitim, sınıf içi öğretim yöntem ve tekniklerinin ve diğerlerinin bir arada kullanılabildiği, öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak aynı ortamda olmadığı bir eğitimidir.

Uzaktan eğitim, geçmiş eğitim yöntemlerinin eksiklerinden kaynaklı mekânı belli olan eğitim faaliyetinden ziyade eğitim faaliyetlerini gerçekleştiren öğeler arasında iletişimi sağlayan ve belirli bir teknolojik araçtan yararlanan öğretim yöntemidir (Alkan, 1987).

Geçmiş yıllarda kullanılan eğitim yöntemlerinin aksine belirli bir eğitim programı ile kısa süreli yüz yüze ya da farklı zaman diliminde bir araya gelinen öğrenme-öğretme yöntemidir (Rıza, 1997).

Uzaktan eğitim, eğitimi tamamlayan öğretmen ve öğrenciler için öğrenirken sadece mekân algısını ortadan kaldıran, bağımsız bir şekilde zaman ya da mekân kısıtlaması olmadan esnek öğrenme fırsatını sunan uygulama olarak kabul edilir (Demiray, 2005: 1-3).

Uzaktan eğitim, eğitimi tamamlayan öğeler olan öğretmen ve öğrencinin aynı ortamı, zamanı paylaşmaya bakmadan bir arada olmasını sağlayan ve teknolojik araç ile bağ kuran eğitim ortamıdır (Özarslan vd., 2007).

Kişiye kendi koşullarına uygun eğitim fırsatı sunan, eski eğitim-öğretim tekniklerinden ziyade yeni eğitim koşullarına ayak uyduran herhangi bir teknolojik program vasıtasıyla esnek ve kişiye has düzenlenebilen bir eğitimidir (İşman, 2011).

Uzaktan eğitim birbirinden ayrı ortamlarda bulunan öğretmen ve öğrencinin farklı zaman dilimlerinde teknolojik bir araç vasıtasıyla beraber olmalarını sağlayan eğitim öğretim sistemidir.

Uzaktan eğitime yapılabilecek en genel tanım öğreten ve öğrenenin birbirine yakın olmadığı durumlarda yapılabilecek eğitim öğretim etkinliğidir (Schlosser ve Anderson, 1994). Uzaktan eğitim farklı yerlerde bulunan, tercihen farklı zaman dilimlerinde öğrencilerin öğrenme etkinliklerini sürdürebilmesi (Wedemeyer, 1975) için uzaktan eğitim programlarının kullanıldığı ve öğreten ile öğrenen arasında karşılıklı bilgi alışverişinin sağlandığı bir eğitim biçimidir (Keegan, 1986). Uzaktan eğitimde geleneksel eğitime kıyasla öğreten ve öğrenen mekan olarak birbirinden farklı yerlerde bulunur ve yüz yüze etkileşimin yerine teknolojiyle ortaya çıkmış uzaktan eğitim programlarından faydalanılır (Johnson, 2003; Moore, 1993). Öğreten ve öğrenenin birbirinden farklı mekanlarda olması olumsuz gibi görünse de bu durum kişilere zaman ve mekândan bağımsız hareket etme fırsatı vermektedir. Zaman ve mekânın sabit olmaması yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi yönüyle bireylerin kendini geliştirmelerine katkı sağlamakta, öğrenmeyi isteyen herkese eğitim olanaklarına ulaşabilmek adına fırsat eşitliği sunmaktadır (Bunker, 2003: 55).

2020'de başlayan salgınla birlikte başlayan pandemi süreci, eğitimin değişim göstererek uzaktan eğitim programlarını kullanmaya yönlendirmekte, eğitimde gerek pandemi, gerekse zaman ve mekan kısıtlaması sebebiyle yaşanan sıkıntılar eğitimde değişimin gerçekleşmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Geleneksel eğitimin

zaman ve mekân bakımından kısıtlılık getirmesi alternatif olarak uzaktan eğitim programlarının kullanılmaya başlanmasına neden olmuştur. Nüfusa bağlı olarak öğrenci sayısının gün geçtikçe artması, eğitim kurumlarının bazı bölgelerde yetersiz olması, hayat boyu öğrenme bağlamında kişilerin kendini geliştirmek adına eğitime yönelmesi, teknolojinin gelişmesiyle birlikte farklı uzaktan eğitim programlarının geliştirilmesi, uzaktan eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olması, internetin yıllar geçtikçe kullanıcı sayısını artırması uzaktan eğitimin de rağbet görmesini sağlamaktadır (Karakaya ve Aksoy, 2005).

Uzaktan eğitimin ortaya çıkış amacı, daha oldukça talebe temelli olduğu ve talebe faydasını gözettiğini göstermektedir. Çeşitli sebeplerle örgün öğrenime dahil olamayan insanların, tahsil alabilmesi için geliştirilmiş bir tatbik olması öğrenciyi önemseyen bir sistem bulunduğunu göstermektedir. Geleneksel eğitimde her öğrenci kendi düzeyine müsait kişilerle aynı sınıfta bulunma fırsatını yakalayamaz. Uzaktan eğitim, bu fırsatı öğrencilere sunabilmektedir. Öğrenciler, kendi düzeylerine uygun bir uzaktan eğitim programını tercih edebilmektedirler. Zaman ve mekânın aynı olmak zorunda olmaması, kullanılan uzaktan eğitim programlarının çeşitli olması öğrenciye hizmet ettiğini ve öğrenci merkezli olduğunu göstermektedir (Kılınç, 2015).

Uzaktan eğitim uygulamalarında; Öğretmen ve öğrenciler aynı anda (senkron) veya farklı zamanlarda (asenkron) buluşurlar. Kendi koşullarına uygun programları tercih ederlerse aynı dönemde paralel uzaktan eğitim kurslarına dahil edilebilirler. Eğitim sadece belirli bir yerde yapılabilecek bir faaliyet değildir. Öğrencinin bulunduğu yerden eğitime katılabilme imkânı ve öğrencinin hayatını kendisi kolaylaştırır Sistemlerin değerlendirilmesi aşamasında zamansal ve mekânsal bağımsızlık faktörü ortadan kalkar.

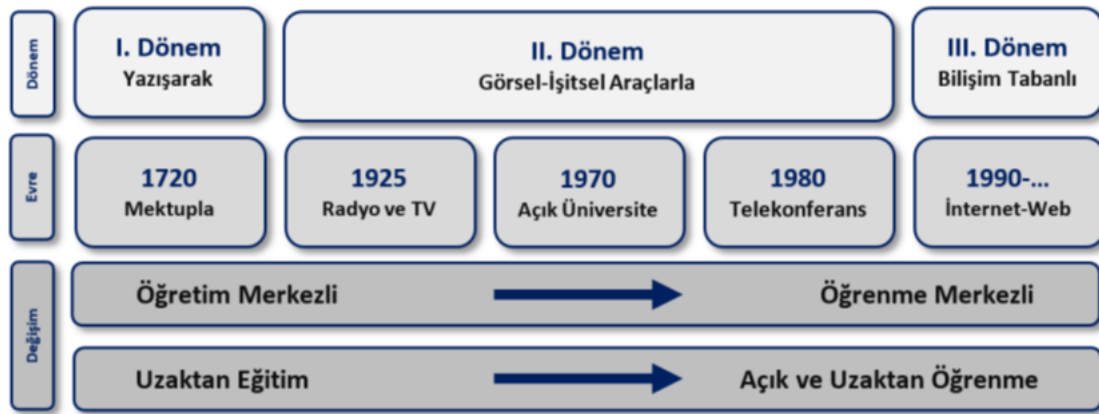
2.2. Uzaktan Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihçesi

2.2.1. Dünya'da Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Uzaktan eğitimde belirli sıralamalar yapılır ve teknoloji bu sıralamaları oluşturmada önemli bir belirleyicidir. Sıralamadaki her bir belirli dönem, bir önceki dönemi dahil ederek ilerlemektedir (Moore ve Kearsley, 2011). Bu, uzaktan eğitim etkinliklerinde kabul edilen eğitim yaklaşımları için de geçerlidir. Eğitim yaklaşımları

birbirinin üzerine inşa edilerek ve her pedagojik yaklaşım ve bakış açısı bir öncekinin üzerine inşa edilerek evrilmiştir (Anderson ve Dron, 2011).

Uzaktan eğitim, öğrenciler, öğretmenler ve öğrenme kaynakları arasındaki sınırlayıcı faktörleri ortadan kaldırmak için çalışan, bunu başarmak için mevcut teknolojileri pragmatik bir tavırla kullanan disiplinler arası bir alandır. Uzaktan eğitimin dönemlerine ve zamanlarına bakacak olursak her dönemde yaygınlaşan teknolojik gelişmelerin öğretme-öğrenme sürecinde kullanıldığı ve bu teknolojilerin uzaktan eğitimin sınıflandırılmasında önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmaktadır (Bozkurt, 2017:105).

Şekil 2.1. Uzaktan Eğitimin Küresel Bağlamda Dönem ve Evreleri

Kaynak: (Bozkurt, 2016).

Eğitim anlayışında geleneksel eğitime göre farklılık taşıyan uzaktan eğitim, uzaktan eğitim programlarının yaygınlaşması ve değişmesi ile birlikte geleneksel eğitime alternatif olarak ortaya çıkmıştır. 1700'lü yıllarda karşımıza çıkan uzaktan eğitim yönteminin ilk faaliyeti olarak mektupla eğitim olmuştur. 20 Mart 1728 tarihli Boston Gazetesi'nde stenografi eğitimi duyuruldu ve bu durum uzaktan eğitimin en eski örneklerinden biri olarak kaydedildi (Özbay, 2015: 376). 1833 yılında İsveç'te basılan bir gazetede mektupla uzaktan eğitim dersi ilanının yer alması mektupla uzaktan eğitim derslerinin başladığını göstermektedir (Kaya, 2002: 28). Ancak bazı kaynaklar, ilk uzaktan eğitim yönteminin 1840 yılında İngiltere'de ortaya çıktığını iddia etmektedir. Bu bağlamda Isaac Pitman, 1840 yılında İngiltere'de stenografi öğretmeye başladı. Dünyanın ilk eğitim uygulaması olarak kabul edilmektedir (Kırık, 2014: 80).

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerle birlikte eğitim sistemini zaman ve mekan sınırlı olgusundan uzak, bireylere daha fazla fayda sağlayan daha basit ve erişilebilir bir yapıya dönüştürmüş, başka bir deyişle değiştirmiştir. Uzaktan eğitim 19. yüzyılın ortalarında İngiltere’de başladı ve oradan hızla dünyaya yayıldı. 1840'ta İngiliz eğitimci Sir Isaac Pitman posta yoluyla stenografi öğretiyordu. Cambridge Üniversitesi'nde, İskoç eğitimci James Stuart üniversitenin dışında ders verdi, bu da Mektup Eğitimi Üniversitesi'nin, yani uzaktan eğitimin gelişmesine ve dünya çapında yayılmasına yol açtı. 1870'lerde, Illinois Wesleyan Üniversitesi bir evde çalışma programı başlattı. 1883'te New York, Ithaca'da bir Edebiyat Koleji kuruldu. William Rainey Harper Chautauqua, 1882'de New York'ta bir mektup öğrenme programı geliştirdi ve 1890'da Uluslararası Harf Öğrenim Okulları olan yeni kurulan Chicago Üniversitesi'nin (1891) ilk başkanı olarak bu yöntemi sürdürdü. ABD'de okuryazarlık öğreniminin yaygınlaşması 1914'te mevzuatla geliştirildi ve okullarında okuma yazma kurslarını yönetmek için 1915'te Wisconsin'de Ulusal Yüksek Öğrenim Derneği (NUCEA) kuruldu (Hall, 2006). Avustralya, Hindistan, Afrika ülkeleri, İngiltere, Türkiye, İsviçre, Hollanda, Polonya, Macaristan, Romanya gibi ülkeleri içeren dünya, bir asrı aşkın süredir eğitim sistemlerinde uzaktan eğitim sistemini yoğun bir şekilde kullanmaktadır (İşman, 2011). Uzaktan eğitime ilişkin verilerin uzun zamandan beri var olduğu ve bu uygulamaların çok eski zamanlarda bile kullanıldığı genel olarak kabul edilmektedir (Kaya, 2002).

Posta ile uzaktan eğitimden sonra radyo yayınları ile uzaktan eğitim başladı. İlk yayından hemen sonra 1930'larda Asya ve Afrika'daki birkaç ülke dışında hemen hemen her kıtada ve her ülkede radyo istasyonları kuruldu. Misyonumuz en iyi öğretmenleri bir araya getirmek ve her yerde tüm öğrencilere hizmetlerimizi sunmaktı.

Yazılı ve radyodan sonra, uzun mesafeli televizyon eğitimi, 1932 ve 1937 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Iowa Üniversitesi'nde eğitici televizyon yayınlarıyla dünya çapında başladı. Daha sonra, 1953'te Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitici televizyon yayınları ve 1957'de İngiltere'de okul programlarına doğrudan paralel programlar başladı. 1967 yılında ileri eğitim sağlamaya yönelik programlar üretilmiştir (Aziz, 1982).

Polonya'da 1966-1968 yıllarına bakıldığında denemek için uzaktan eğitim denenmeye başlanmış ve teknik üniversite eğitim programlarına uygulanabilecek programların hazırlanmasıyla üniversitelerde uzaktan eğitime geçilmeye çalışılmıştır. 1972'de İspanya'da "Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi" kurularak uzaktan eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir (Kaya, 1998). Madrid'de açılan bu üniversite, 1973 yılında uzaktan eğitim faaliyetlerine başlamıştır. Dünya çapında uzaktan eğitimin ilk uygulamaları kronolojik sırayla EK 3'de listelenmiştir (Kaya,2002).

Dünyadaki uzaktan eğitim gelişmeleri göz önünde bulundurularak sırayla mektup, radyo ve televizyon kullanılarak uygulamanın yapıldığı söylenebilir. Bilim ve teknolojide yaşanan değişimler uzaktan eğitim programlarını da etkilemiş ve gelişmesini sağlayarak uzaktan eğitime olan talebi arttırmıştır. Dünya genelindeki yükseköğretim kurumlarından yapılan uzaktan eğitim uygulamalarını inceleyecek olursak birçok üniversitede çeşitli ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları sunulmaktadır. Hedef kitle; amaç, program, program özelliği ve kullanılan teknoloji açısından incelenmiş ve EK 3'te sunulmuştur (Bozkurt, 2017: 90).

2.2.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Uzaktan eğitimin kökenine inmek istersek, bizi yaklaşık üç yüzyıl öncesine gitmeye zorlayan disiplinler arası bir alan olduğu sonucuna ulaşırız. Türkiye Cumhuriyeti, dünyada uzaktan eğitimin ilk kez uygulanmasından yaklaşık iki yüzyıl sonra kurulmuş ve uzaktan eğitimin uygulanması zaman içerisinde ülkemizde de gündeme gelmiştir (Bozkurt,2017: 115). Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devleti, yaşanan savaşlarda eğitim gören birçok öğrenciyi kaybetmiş, ülkenin kısa zamanda her alanda olduğu gibi eğitim anlamında da kalkınabilmesi için eğitim anlamında birçok çalışmaya hızlı bir şekilde başlanmıştır.

Türkiye’de uzaktan eğitimin gelişim dönemleri ve aşamalarının sınıflandırılmasında eğitim-öğretim süreçlerinde kullanılan teknolojiler ve uzaktan eğitim alanını şekillendiren önemli olaylar dikkate alınmıştır. Buna göre ülkemizde dört dönemin yaşandığını söylenebilir (Şekil 2.2.):

I. Dönem -Tartışma ve öneriler: Kavramsal (1923-1955).

II. Dönem -Yazışarak: Mektupla (1956-1975).

III. Dönem - Görsel-işitsel araçlarla: Radyo-Televizyon (1976-1995).

IV. Dönem - Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-...) (Bozkurt,2017)

Şekil 2.2. Uzaktan Eğitimin Türkiye Bağlamında Dönem ve Evreleri.

Kaynak : (Bozkurt, 2017: 106).

Türkiye Cumhuriyeti'nde uzaktan eğitimi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen olaylar, oluş sırasına göre EK 5’de sıralanmıştır (Bozkurt, 2017: 113).

Türkiye’de uzaktan eğitim sürecine yönelik ilk bulgular 1927 yılında başlamıştır. Özellikle eğitim kurumlarında bulunan birçok eksiklik uzaktan eğitimin gelişmesine neden olmuştur. Bu sistem zamanla eğitim kurumlarının tamamında aktif olarak kullanılmıştır (Kırık, 2014: 73). 1950’li yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı ve özel kurumlar, uzaktan eğitime daha fazla önem vererek yatırımlarını artırarak yabancı dillerde mesleki eğitim ve uzaktan eğitimin gelişmesine öncülük etmişlerdir. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne bağlı Bankacılık ve İş Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde uzaktan eğitim kursları açıldı. Bu programlarla banka memurları profesyonel olarak gelişebildi ve böylece uzaktan eğitim fikri yeniden canlandı. Ayrıca 1951 yılında Eğitim Filmleri Merkezi kurulmuş ve uzaktan öğretimi işlevsel olarak kullanmaya başlamıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007).

Türkiye’de üniversitelerde uzaktan eğitimin ilk uygulaması 1974 yılında olmuştur. İnsan gücü ihtiyacını karşılamak, üniversitedeki aşırı yoğunluğu ortadan kaldırmak, kalabalık toplulukların eğitim ihtiyaçlarını gidermek ve eğitimin topluma kazandırılması amacıyla 1974 yılında “Charter Yüksek Öğrenim Merkezi” kurulmuştur.

1978 yılında Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitim faaliyetleri sunabilecek her türlü hak ve yetkiye sahip bir “Açık Üniversite” kurulması fikri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından önerilmiş; ancak bu yasa tasarısı uygulanmadı. Daha sonra 1981 yılında uygulanmaya başlayan 2547 sayılı Kanun ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde “Açık Eğitim Fakültesi” kurulmuştur (Alkan, 1996).

1980'li yıllarda Türkiye'de uzaktan eğitim hızlı bir uygulama alanına sahipken, o zamandan beri teknolojik altyapının yenilenmesi, bu altyapı ile bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye ulaşmıştır. Uzaktan eğitimin üniversitelerde model olarak uygulanması ilk olarak Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi'nde başlamıştır. 1982 yılında ekonomi ve işletme yönetimi programlarıyla birlikte uygulamaya konulan bu program, sadece Türkiye için değil, Kuzey Kıbrıs ve Batı Avrupa'da yaşayan Türkler için de fırsatlar sağlamıştır (Çukadar ve Çelik, 2003: 31).

1990 yılından sonra ülkemizdeki diğer üniversiteler de uzaktan eğitim faaliyetleri yürütmeye başlamıştır. 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir açık lise, 1998 yılında ise açık bir ilköğretim okulu açılmıştır (Demiray ve Adıyaman, 2002). Bugün itibarıyla uzaktan eğitim faaliyetleri yürüten birçok üniversite, devlete bağlı kurum ve özel kuruluş tarafından zamandan bağımsız olarak uygulanmaktadır ve uzaktan eğitim faaliyetleri yoluyla konum ve eğitimleri basılı kitaplar, radyo ve televizyon programları, bilgisayar tabanlı eğitimler, çevrimiçi ve yüz yüzedir. Öğrenciler sanal ortamda uygulama testlerine, kayıtlı ders videolarına ve dijital ders kitaplarına erişebilirler (Bozkurt, 2017:120).

Türkiye'de uzaktan eğitim uygulayan üniversiteler EK 6'da listelenmiştir (Özbay, 2015: 376).

Türkiye Cumhuriyeti'nde uzaktan eğitim çalışmalarına bakıldığında bir diğer önemli gelişme Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kurulmasıdır. EBA, MEB'e bağlı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilmiş bireylerin kullanımına herhangi bir ücret talep etmeden sunulmuş çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olarak açıklayabiliriz. İçerisinde birçok farklı yöne dayalı olarak eğitim hizmetinin sunulduğu EBA, günümüzde ilkokul ve ortaokul öğrencileri tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır. EBA 2012 yılında, hizmet vermeye başlamış, çeşitli ihtiyaçlar belirlenerek yenilenmiş, zenginleşmiş ve içerik hizmeti zengin olarak aktif hale gelmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2016). EBA platformunun içerisinde, yazı, ses ve resim, videolar yer almakta bu zengin içerikler öğretmen ve öğrencilere hizmet olarak sunulmaktadır. Dosya yükleme imkanı sunan ve yarışmalar düzenleme, değişik seviyelere uygun olarak derslerin zengin içerikle sunumu, duyurularla birçok kişiye ulaşılabilmesi ve kullanıcılar tarafından seçtikleri içeriklerin paylaşılabilmesi olanağı EBA sisteminin tercih edilme sebeplerinden bazılarıdır. EBA sistemi öğretmenlerin bir kısmı tarafından internet bağlantısı, teknolojik bilgi yetersizliği sebebi vb. sorunlar nedeniyle kullanılamasa da, öğretmenler derslerinde EBA'yı dersi zenginleştirme, tekrar etme ya da görsel içerik yönüyle zenginleştirme gibi amaçlarla kullanmaktadır (Türker ve Güven, 2016: 244). EBA'nın öğrenciler tarafından kullanım amacına bakıldığında farklı amaçlarla kullanıldığı karşımıza çıkmaktadır. Tüysüz ve Çümen (2016: 278) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin EBA'yı konuları tekrar etme, yapılacak sınavlara hazırlanma, puan toplama gibi boyutlarda faydalı bulduklarını belirtmiştir.

Üniversitelerde uzaktan eğitim uygulamalarına bakıldığında farklı bölümlerle öğrencilere eğitim hizmeti verildiği gözlemlenmektedir. EK-4 ve EK-5'de yer alan tablolarda dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitim veren üniversiteler, bu üniversitelerin hangi bölümlerde faaliyetlerini sürdürdüğü yer almaktadır. Özellikle 2020 yılında pandeminin etkisiyle uzaktan eğitim üniversiteler tarafından ivedi bir şekilde uygulamaya koyulmuştur. Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama merkezleri (UZEM) başta olmak üzere Bilgi İşlem Daire Başkanlıkları'na tüm bu süreçlerin yürütülmesinde büyük görevler düşmüştür. Günümüzde hala üniversiteler UZEM aracılığıyla uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmektedir.

Özetle uzaktan eğitimin geçmiş dönemde tamamlayıcı faktör olarak rol oynarken günümüzde özellikle ihtiyaç haline dönüşmesinin de etkisiyle gerek Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan okullar gerekse üniversiteler uzaktan eğitime geçmiştir. Salgının seyrinin devam etmesi daha da uzaktan eğitimin önemini arttırmış, güvenli ve sağlıklı eğitim ortamını öğrencilere sunmuştur.

2.3. Uzaktan Eğitim Programları

2.3.1. Bilgisayar Tabanlı Öğretim

Öğrenme ortamının bilgisayar olduğu öğrencinin kendi kişisel özelliklerine göre yararlanabileceği öğretim yöntemidir. Bu sistemde internet öğrenciler tarafından çok fazla kullanılır. Bilgisayar temelli eğitimde, kullanıcıları etkileyen ve hızlı erişime izin veren bir sistem tercih edilir. Bilgisayarda öğrencilere ulaşılması amacıyla birçok görsel içerik oluşturulur. Bu sistemde içeriklerin oluşturulması ve birikiminin sağlanması öğrencilere zengin bir içerik sunulmasını kolaylaştırmaktadır. Mekan ve zaman kısıtlama tercih edilme olasılığını arttırmaktadır (Pektekin, 2013).

Bilgisayar destekli eğitim, kısaltılmış haliyle BDE, çoklu ortam yazılımının bir veya birden fazla öğrencinin eğitim amaçlı kullanılmasını sağlayan öğretim yöntemidir. BDE, öğrenmenin gerçekleşeceği mekanı bilgisayar olarak sunmakta, öğrencinin güdülenmesini arttırarak, öğrenen bireyin kendi öğrenme hızına göre yararlanma düzeyini kontrol ederek, kendi kendine öğrenebilme ilkelerinin bilgisayar teknolojisinden destek alarak tüm bileşenleri birleştiren öğretim yöntemidir. BDE, öğretimin öğrencinin bilgisayar ile etkileşim kurarak derslerini yürüttüğü, öğretmenin öğrenciye rehberlik ettiği, bilgisayarın ise ortam olarak kabul edildiği platformdur. Bilgisayarın olduğu her yerde kullanılabilme özelliğine sahiptir (Engin, Tösten, & Kaya, 2010: 69).

2.3.2. Online Öğretim

İnternete ulaşabilme fırsatı yakalayabilmiş tüm öğrencilerin kendi tercih ettiği ortamda eğitim alabildiği öğretim yöntemidir. Online eğitim, eğitimin internet veya web aracılığıyla bilgisayarla verilmesini ifade etmektedir (Noe, 2009). Yaşamın birçok farklı alanında etkisini gösteren internet, eğitim öğretim uygulamalarında da ciddi bir öneme sahiptir. Eğitim ortamlarındaki bilgi içeriğinin oluşturulması, ilgili kişilerle paylaşımı ve bilginin yenilenmesi gibi farklı durumlarda interneti rehber konuma getirmiştir

(Karaman vd. 2009: 63). İnternetin eğitim-öğretim içeriğinde kullanılması farklı literatür taramasında İnternet Destekli Eğitim, İnternete Dayalı Eğitim, Web Tabanlı Eğitim ve Çevrimiçi (On-Line) Eğitim gibi birbiri ile aynı anlamda kullanılabilen, ama aynı sonuca ulaşmak için farklı kavramların oluşmasını sağlamıştır (Türel ve Varol 2005). Birbirinden farklı yerlerde bulunan bireylerin, kendine özgü öğrenim sistemi geliştirebileceği; mekan algısını yok sayarak derinlemesine konu içeriği imkanı sunabilmektedir. Bir diğer bakış açısıyla öğrencilerin ve öğretmenlerin zamandan ve mekandan bağımsız öğretim masraflarının azalmasına da neden olabilecektir (Yeniad 2006).

2.3.3. Elektronik Öğretim

Günümüzde kullandığımız birçok teknolojik araç ile bilgi, elektronik ortamlarda sürekli olarak kullanılmakta böylelikle devamlılığı sağlanmaktadır. Bu devamlılığı eğitim-öğretim içerisinde düşünürsek, e-öğrenme (elektronik öğrenme) kavramı ile karşılaşırız. En sade şekliyle e-öğrenme, “öğretim faaliyetlerinin elektronik ortamlarda gerçekleştirilmesi veya bilgi ve becerilerin elektronik teknolojiler, araç-gereçler aracılığıyla aktarılması” olarak aktarılabilir (Gülbahar, Y. 2009).

Bilginin depolanıp, erişilebildiği aynı zamanda öğrencilerin ulaşabileceği ve ulaştığı bilgiyi paylaşabildiği öğretim yöntemidir. Özel sektörde firmaların giderek rekabeti arttırması, çalışanlarını donanımlı bireyler olarak istemeleri ve çalışanlarına zaman ve mekandan tasarruf ederek eğitim vermek istemesi e-öğrenme 'ye verilen önemi daha da arttırmaktadır. E-öğrenme uygulamaları ve süreçleri kapsamında web tabanlı eğitimler, bilgisayar tabanlı eğitimler, sanal sınıflar ve dijital işbirlikleri bulunmaktadır. Uygulanacak ve halka sunulacak birçok farklı program bulunmaktadır (Coşgun, 2007).

2.3.4. Açık Öğretim

Örgün eğitime katılmayan öğrenciler için tasarlanmış bir programdır (Uşun, 2006). Bilgisayarları bir ağ üzerinden diğer bilgisayarlarla bağlamaya çevrimiçi denir. Öğrencilerin teknolojik araçlar ve iletişim kanalları (internet, intranet, telefon) aracılığıyla kullanıcılara ulaşmalarını sağlayan etkileşimli elektronik ortamlara öğrencilerin ilgili konuyu öğrenmelerini sağlayan öğrenme sistemlerine çevrimiçi öğrenme denir. Çevrimiçi bir öğrenme etkinliğinde bilgisayar, içeriği öğrenenlerin

ihtiyaçlarına göre sunar. Bu öğrenme modelindeki temel araçlar bilgisayarlar ve bilgisayar ağlarıdır. Online sisteme giriş yapan öğrenciler, öğretmenleri veya diğer öğrencilerle etkin bir iletişim halindedir. Dersler genellikle eş zamanlı işlenir (Coşgun, 2007).

Anadolu Üniversitesi açık öğretim fakültesi 1982 yılında faaliyete başlamış ve çeşitli materyaller hazırlanarak, öğrencilere hafta sonu yüz yüze de dersler sunmak amacıyla hizmete sunulmuştur. Gerekli iş ve işlemler açık öğretime ait bürolarca gerçekleştirilmekte ve belirli aralıklarla merkezi sınavlar uygulanarak ölçme değerlendirme işlemi yapılmaktadır. Teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte ders kitapları ve televizyonun yanı sıra bilgisayar da bu araçlara dahil olarak zengin bir öğrenme ortamı sunmaktadır (Mutlu vd., 2014).

Çevrimiçi (online) öğretim, içeriğin çevrimiçi aktarılma durumuna göre Tablo 5'de özetlendiği gibi web destekli, karma/hibrit ve çevrimiçi dersler olarak farklı şekilde isimlendirilebilmektedir.

Tablo 2.1. Ders Türlerinin Belirlenmesi

İçeriğin çevrimiçi aktarılma oranı	Dersin Türü	Tanımlama
0%	Geleneksel	Derslerde çevrimiçi teknolojiler kullanılmaz. Ders içeriği yazılı ve sözlü olarak sunulur.
1- 29%	Web Destekli	Yüz yüze yapılan dersi kolaylaştıracak web tabanlı teknolojileri kullanır. Ders programının ve ödevlerin web ortamından yayınlanması için içerik yönetim sistemleri kullanılabilir.
30-79%	Karma / <u>Hibrit</u>	Ders bazen çevrimiçi bazen de yüz yüze karma olarak yürütülür. Belirli oranda bir içerik çevrimiçi olarak, kalan içerik yüz yüze işlenir.
80+%	Çevrimiçi	Bir dersin tamamına yakını veya tamamı çevrimiçi yürütülür. Aynı mekânda yüz yüze görüşme gerçekleşmez.

Kaynak: (Allen ve Seaman, 2008: 49)

2.4. Uzaktan Eğitimin Önemi

2019 yılının on ikinci ayında Çin'in Wuhan şehrinde Covid-19 salgınının ortaya çıkmasıyla birlikte bütün sektörlerin olumsuz etkilendiğini söylemek mümkün. Sadece Çin değil ülkemiz de dahil olmak üzere bütün ülkelerin etkilendiği söylenebilir. Covid-19 hastalığının hızlı bir şekilde yayılması, tüm dünyayı etkisi altına alması eğitimin uzaktan geçişini hızlandırmıştır.

Geleneksel eğitim sisteminde araç-gereç eksikliği, bireylerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaması gibi birçok sebep alternatif olması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sorunlara çözüm olarak uzaktan eğitim geliştirilmektedir (Alkan, 1998: 52). Uzaktan eğitim öğrenci kapasitesi bakımından, bireyin ihtiyaçlarını giderebilmesi açısından, uygun bir teknoloji ile eğitimin sanal ortama taşınabilmesi açısından avantajlıdır.

Uzaktan eğitimde geleneksel eğitimde olduğu gibi mekan ve zaman sınırlaması yoktur. Bireyler arasındaki farklılıkların birçoğu uzaktan eğitimle minimize hale getirilir. Uzaktan eğitimin bireylere sunduğu katkıları sıralamak gerekirse;

- Bireylere farklı eğitim imkanları sunmayı sağlar (Kaya, 2002).
- Zaman ve mekan açısından tasarruf sağlar (İşman, 2011).
- Öğrenen bireylerin istedikleri zaman diliminde uzaktan eğitimden yararlanmaları sağlanabilir. Bu durum farklı faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri zaman oluşturmalarına fırsat verir (Dick, 2002).
- Bireyler senkron şekilde öğrenme amaçlı bir araya gelebilirler (Keegan, 1986).
- Bireylerin uzaktan eğitimi takip etme gerekliliği sorumluluk duygusunu geliştirir.
- Çalışma hayatında bulunan bireylerin kendini geliştirmek adına farklı uzaktan eğitimleri programına dahil olabilmeleri donanımlı, kendini yetiştiren bireylerin yetişmesini sağlar.
- Öğrencinin istediği zaman öğrenmesi kalıcı öğrenmesini sağlar.

Uzaktan eğitimin olumlu katkılarının yanı sıra sınırlılıkları da bulunmaktadır;

- Mekan farklılığı olan bireylerin sanal ortamlarda etkileşim azlığından kaynaklı faaliyetlerini yetersiz performansla sergileyebilir (Birkök, 1998).
- Grubu oluşturan bireylerin kontrolü zorlaşabilir.
- Uzaktan eğitim deneyimi olmayan eğitimciler kendilerini acemi olarak nitelendirebilir (Hiltz, Goldman, 2004).
- Teknolojik materyal yetersizliği derslere katılımın zorlaşmasına yol açmaktadır.

- Uygulama dersleri uzaktan eğitimde başarılı bir şekilde yürütülemediği için teorik olarak işlenmektedir.
- Eğitimcilerin aktif, öğrencilerin pasif rol üstlenmesi uzaktan eğitimde rastlanılan bir durumdur. Bu durum öğrencilerin kendi aralarında ve öğretmenle iletişim eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

3. TEKNOLOJİ

Teknoloji; birçok farklı basamağı içine alan sürecin etkili ve verimli bir başarıya ulaşabilmesi için geliştirilen bilgi ve becerilerin tamamını kapsamaktadır (Şenel & Gençoğlu, 2003: 45).

Teknoloji, insanoğlunun buluşlarını yapmaya başladığı andan itibaren hızlı bir şekilde gelişerek günümüzde kişiler arası iletişim alanında kullanılan birçok ürünler ile insanların günlük yaşamlarını kolaylaştıran, vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Bacanak, Karamustafaoğlu & Köse, 2003: 191).

İnsanların üretimde kullandıkları tüm teknikleri ifade eden teknoloji (Demir, 1981: 2), insanların hayatlarını daha kolaylaştırmak için bilgiyi üretme ve uygulama yollarıdır (İşman, 2005: 22).

Son yıllarda hızlı bir şekilde gerçekleşen teknolojik gelişmeler hayatımızın her alanına etki etmiştir. İnternetin hızlı bir şekilde yaygınlaşması bilgiye erişimi kolaylaştırmıştır. Bilgiye erişim teknolojiyi doğru bir şekilde kullanmayı da gerektirmiştir. Yaşanan bu teknolojik gelişmeler eğitim öğretim faaliyetlerini de etkilemiştir. Eğitim faaliyetleri için zengin bir ortamın oluşturulması teknolojinin gelişmesiyle hız kazanmıştır.

21. yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte herkes bilginin parçası haline gelmiş, eğitim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için yeni öğrenme metotları, zenginleştirilmiş eğitim ortamı sunulması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan bu gereklilik mekân kısıtlılığından uzak, öğrenci odaklı olmalıdır. Hızlı teknolojik gelişmeler uzaktan eğitim faaliyetlerini yaygın hale getirmiştir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde hazırlanan tasarımlar uygulama esnasında bireylerin işini kolaylaştırmaktadır.

3.1. Teknoloji Kabul Modeli

İnsanlar teknolojinin hızlı ilerleyişi karşısında bilmedikleri ya da zorlandıkları bir konuda tepki geliştirebilmektedirler (Çelik ve Bindak, 2003; 29). İnsanların tepkilerinin ne düzeyde olduğu ve bu durumdan nasıl etkilendiğini açıklamak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmalar psikoloji alanında yapılmakla birlikte bunlardan biri de Sebep Davranış Teorisi'dir. Bu teori Ajzen ile Fishbein'in tutum üzerine

çalışmaları esnasında ortaya çıkmış bir teoridir (Davis, 1993: 476) ve Teknoloji Kabul Modeline temel oluşturmuştur.

Teknoloji Kabul Modeli, Davis'in (1989) ortaya çıkardığı, bireylerin bilgisayar kullanımını kabul etme durumlarını ortaya çıkarmak ve sonuca ulaştırabilmek amacıyla geliştirilmiş olup; bireyin bilgi iletişim sistemlerini kabul edebilirliğini tanımlamak amacıyla, teoriler arasında en çok kabul edilen teori olarak görülmektedir (Lee vd. 2003: 752).

Ayrıca teknoloji kabul modelinin gerçekleştirmek istediği, bireylerin bilgisayar kullanımını kabullenme veya kabullenmeme durumlarını belli bir açıklamaya ulaştırmak ve bu kabul eylemini belirleyen faktörleri açıklayıp sonuca ulaştırmak hedeflenmektedir. Teknoloji Kabul Modelinin temelinde dört temel unsur yer almaktadır. Bu unsurlar; algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum ve davranışsal niyettir (Davis, vd. 1989: 985).

3.2. Teknoloji Kabul Modelinde Kullanılan Kavramlar

3.2.1. Tutum

Tutum, yanıtın olumlu mu olumsuz mu olduğunu ifade eder ve bilgisayar kullanımını ve kullanma niyetini belirlemede önemli bir faktördür (Ma vd. 2005: 387). Cheng ve diğerleri (2005), teknoloji kullanımının belirlenmesinde tutumun önemli bir yere sahip olduğunu açıkça belirtmiştir. Genel olarak bireylerin durum ve olaylara karşı hissettikleri memnuniyet veya memnuniyetsizliklerini ifade eder. Bireyler bir durum hakkında belirli bir inanca sahip olduklarında, bir süre sonra otomatik olarak o duruma karşı bir tutum sergileyebilirler (Yeke, Ceran ve Pınar, 2019). Örneğin, bir içeceğin sindirimi desteklediğini reklamlardan öğrenen herhangi biri, ürünü olumlu değerlendirdiği için ürüne karşı olumlu bir tutum içinde olabilmektedir. (Fishbein ve Ajzen, 1975: 216).

3.2.2. Niyet

Niyet, bireylerin davranışı gerçekleştirmek için ne kadar istediğini ve çabaladığını ifade etmektedir. Kişisel norm, birçok araştırmacı tarafından bireylerin niyetlerini ve davranışı gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceklerini belirleyen bir konu olarak tartışılmıştır (Fishbein ve Ajzen, 1975; Ajzen, 1988). Bazı araştırmalarda olumlu

olarak niyeti etkilerken bazı araştırmalarda olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmak tutarlı olmadığı sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır (Ma ve diğerleri, 2005: 390).

Bireylerin belli başlı davranışları gerçekleştirmelerinde önemli bir yere sahip olan niyet, tutum faktörünün etkisi altında kalmaktadır (Özer ve Yılmaz, 2010: 65). Tutum niyeti doğru orantılı olarak etkilemektedir. Eğer tutum olumluysa niyet de olumlu, eğer tutum olumsuzsa niyet de olumsuzdur. Örneğin, herhangi bir teknolojik ürünün kullanımına yönelik niyet, bu ürünü bilen bir kişinin ne kadar kullanma isteğine sahip olduğu olarak tanımlanmaktadır (Tzou ve Lu, 2009: 311).

3.2.3. Algılanan Fayda

Keller (2005) algılanan faydanın, herhangi bir teknolojik aracı kullanan bir bireyin kendisine sağlayacağı olumlu bir katkı olduğunu ifade etmiştir. Algılanan fayda, bir kişinin önemli bir yer tutan belirli bir teknolojik aracı (Tzou, Lu, 2009: 318) kullanarak fayda sağlayacağına inandığı oran olarak tanımlanabilir. Davis (1989) ise algılanan faydanın kişinin kendi başarisına katkıda bulunma inancını etkilediğini ve bu inancın uygulamayı kullanıp kullanmamaya karar vermede önemli bir rol oynadığını bulmuştur.

3.2.4. Algılanan Kullanım Kolaylığı

Algılanan kullanım kolaylığı, belirli bir teknolojik aracın kullanım kolaylığı ve yorulmadan öğrenme yeteneği olarak tanımlanabilir (Davis, 1989: 984). Davis'e (1989) göre algılanan kullanım kolaylığı, öğrencilerin tutum ve davranışları üzerinde çok önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum, kullanıcıların kullanım kolaylığı dūřünüldüđünde teknoloji kullanımından daha fazla verim sunmakta ve bireyin iř çıktısını arttırmaktadır (Belkhamza ve Wafa, 2009: 141). Devaraj ve diğerleri (2002), Gefen ve diğerleri (2003) de algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanılışlılığı olumlu etkilediğini bulmuşlardır. Davis (1989), algılanan kullanım kolaylığının kullanılışlılıktan çok tutum üzerinde önemli bir etkisi olduğunu savunmaktadır. Cheng ve diğerleri (2005), algılanan kullanım kolaylığının tutumu ciddi şekilde etkilediğini ve algılanan kullanım kolaylığının da bireyin davranışsal niyetini etkilediğini belirtmişlerdir.

3.3. Teknoloji Kabul Modeline Temel Olan Araştırmalar

3.3.1. Yeniliğin Yayılımı Kuramı

Yenilik, kabul etme eylemini gerçekleştirecek kişilerin, yeni olarak algıladığı uygulama, dūřune ya da nesnelere olarak tanımlanmaktadır.

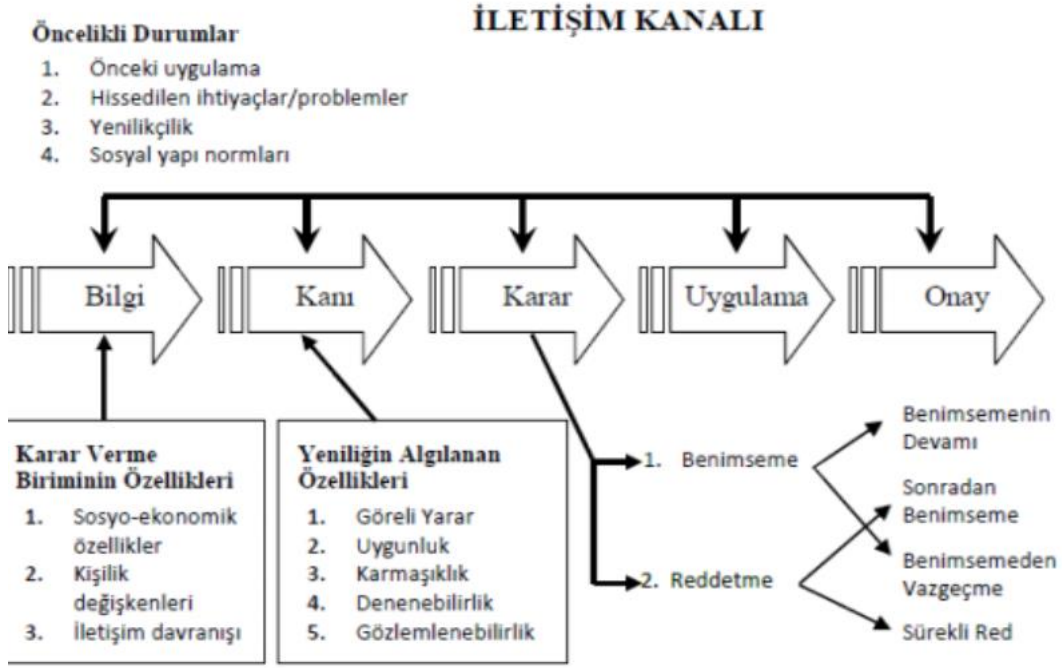
Yeniliklerin yayılması ilk defa fikir olarak, Fransız sosyolog Gabriel Tarde (1890) , Alman ve Avusturyalı antropologlar (Friedrich Ratzel, Leo Frobenius gibi) tarafından keşfedilmiştir. Daha sonra 1962 yılında sosyoloji profesörü olan Everett M. Rogers, tarafından ‘‘Yeniliklerin Yayılması’’ adlı kitap yayınlamıştır. Rogers ‘‘Yeniliklerin Yayılması’’ adlı kitabında bu teoriyi, yeniliğin toplum üyeleri arasında, belirli araçlar yardımıyla zamanla iletildiği bir süreç olarak anlatmaktadır (Sayan, 2019: 58). Yeniliklerin ortaya çıkmasıyla birlikte, yeniliğin yayılması ve yeniliğin uygulamaya başlanması süreçleri yer almaktadır.

Rogers’ın ‘‘Yeniliklerin yayılması’’ modeline göre yeni bir fikrin yayılmasını etkileyen 4 ana unsur vardır. Bu unsurlar;

- **Yenilik (Innovation):** Toplum veya toplumda yer alan bireyler tarafından yeni olarak algılanan bir fikir, teknoloji veya bir nesne olabilir.
- **İletişim Kanalları (Communication Channels):** Mesajların karşıya aktarılmasında rol oynayan, mesajları bireyler arasında taşıyan araçlar.
- **Zaman (Time):** Bireyler yeniliği farklı zamanlarda kabul veya ret etmektedirler, zaman unsuru da yeniliğe dair karar aşamasında yeniliğin kabul edilmesi için gereken sürecin hepsini içermektedir.
- **Sosyal Sistem (Social System):** Ortak bir amacı gerçekleştirmek ya da problemi beraberce çözüme kavuşturmak için bir araya gelmiş birbirleriyle alakalı birimlerin oluşturduğu topluluk (Kaç, 2015: 46).

Bu tanımlara bakılarak yeniliğin yayılma teorisini; *Yeniliğin*, toplumda varolan bireyler tarafından *İletişim Kanalları*, aracılığıyla verilen yenilik mesajlarının *Zaman*, içinde kabul veya ret durumlarının *Sosyal Sisteme*, ait bireyler arasında iletirme ve kabul edilme sürecidir diye tanımlayabiliriz.

Rogers bu zaman süreci sonunda bireylere ulaşan bu yeniliklerin kabul edilmesi sürecini de beş aşamada açıklamıştır. Bu aşamalar;

Şekil 3.1. Yeniliğe Karar Verme süreci

Kaynak: Rogers, E. M., 1995

Bilgi: Bireyin yenilikle ilk karşılaştığı aşamadır, fakat bu aşamada birey yenilikle ilgili yeteri kadar bilgiye sahip değildir. Birey bu süreçte yenilikle ilgili, nasıl var olduğunu ve nasıl çalıştığını öğrenmeye çalışır.

İkna Olma: Birey bu aşamada yenilikle ilgilenmektedir ve aktif olarak yenilik hakkında bilgi ve detay elde etme çabası göstermektedir.

Karar Verme: Birey yenilik kavramını detaylıca inceler, yeniliği kullanma çabası içerisinde. Bu süreçte yeniliğin avantaj ve dezavantajlarını ele alarak yenilik hakkında kabul veya reddetme kararı verir (Seyhun, 2019: 58).

Uygulama: Yeniliğe uyum kararı verildiğinde gerçekleşir. Böylece yenilik benimsenmiş, birey hayatında davranış haline dönüştürmüştür.

Onay: Birey uyum kararını tamamen benimser ve sürekli bu yeniliği kullanarak uyum sürecini güçlendirir.

Bu aşamada Rogers yeniliğin kabul etme, benimseme veya reddetme kararını etkileyen kendine özgü 5 özelliği olduğunu ifade eder.

Tablo 3.1. Rogers'ın Kabul Etme, Benimseme, Reddetme Kararını Etkileyen 5 Özellik

Göreceli yarar	Yeniliğin, alternatifleri ile kıyaslandığında daha iyi veya daha üstün olarak algılanma derecesidir. Bu kıyaslamaya göre algılanan avantaj derecesi ne kadar yüksek olursa benimseme oranı da o derece hızlı olacaktır.
Uyumluluk	Yeniliği benimseyenlerin inançları, değerleri, potansiyel ihtiyaçları ve değerleri ile tutarlı olma derecesidir, yenilik benimseyicilerin bu tutumları ile ne kadar örtüşürse, uyumlu olursa benimsenme oranı da o kadar hızlı olmaktadır.
Karmaşıklık	Yeniliğin anlaşılması veya kullanılması sırasında algılanan zorluk derecesidir. Kolay olarak algılanan yeniliklerin, karmaşık olarak algılananlara kıyasla benimsenme oranının daha hızlı olduğu görülmektedir.
Denenebilirlik	Yenilik hakkındaki belirsizliğin, endişelerin giderilmesine ilişkin yeniliğin belirli sınırlar içerisinde tecrübe edilebilmesidir.
Gözlemlenebilirlik	Benimseyicilerin, yeniliğin faydalı olup olmadığına ilişkin kararı, kullananları gözlemleyebilmesi oranında verebilmesidir.

Kaynak: (Rogers, E. M., 1995)

Bu beş özellik göreceli yarar, uyumluluk, karmaşıklık, denenebilirlik, gözlemlenebilirlik olarak belirlenmiştir. Her bir özellik bireyin özellikleriyle uyum içerisinde olursa o kadar uygulama ve onay aşamasına geçiş hız kazanmaktadır. Bireyin benimseme ve reddetme kararını etkileyen bu özellikler onay aşamasını doğrudan etkilemektedir.

3.3.2. Sebepli Davranış Teorisi

Sebepli Faaliyet Teorisi, Fishbein ve Ajzen tarafından 1975 yılında geliştirilmiş kişilerin inançları, tutumları, eğilimleri ve gösterdiği davranışlar arasında zincirleme bir bağ olduğunu ortaya çıkaran bir teoridir. Teoriye özellikle sosyal psikoloji, toplum bilimi ve çevre eğitimi alanlarındaki bilimsel araştırmalarda çok sık yer verilmektedir.

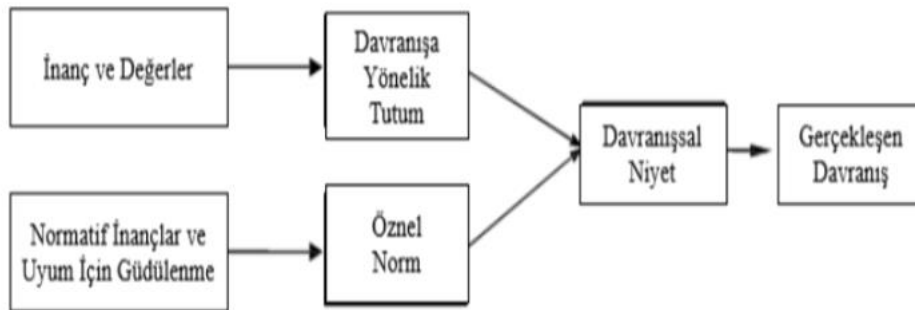
Sebepli Eylem Teorisi'nin kökeni sosyal psikoloji alanına kadar uzanmaktadır. Sosyal psikologlar davranışı etkileyen tutumları gün yüzüne çıkarabilmek için, insanların bir davranışı değiştirebilmek adına “nasıl ve niçin” inandıklarını araştırmışlardır.

Bu teori ile birlikte teknoloji kabul modeli ortaya çıkmıştır. Fishbein ve Ajzen'e göre, insan davranışının incelenmesine dayanan bu teoride, insan davranışının en temel belirleyicisi, insanların davranışa göre hareket etme niyetidir. Tutumlar ve öznel normlar gibi faktörler davranışsal niyet üzerinde etkili olurken, gerekçeli eylem teorisi ise genel bir model olduğu için davranışsal inançları ele almaz (Tat, 2018: 15). Bu teoride, “niyetin” davranıştan önce geldiği ve niyetin tutum ve öznel normlardan etkilendiği, yani kişinin performansını belirleyen davranışın bireyin davranışsal niyetine bağlı olduğu belirtilmektedir.

Sebepli davranış kuramında bireyin niyeti “bireyin bir davranışı sergilemeye olan hazır bulunuşluğu” ile ifade edilirken, tutumu ise “bir davranışın sergilenmesine ilişkin olumlu ya da olumsuz değer” ve öznel normları ise “bir davranışın sergilenmesine ilişkin algılanan sosyal baskı” olarak açıklanmıştır (Usluel & Mazman, 2013: 61).

Davranışlara temel oluşturmak amacıyla yapılan bu çalışmalar, insanların doğru eylemi gerçekleştirmeye yönelik tutumlarını, davranışsal inanç ve değerleri, davranışsal sonuçların değerlendirilmesini, öznel normları, diğer bir deyişle normatif inançları ve motife uyma eğilimini içerir.

Sebepli Faaliyet Teorisindeki değişkenleri ve aralarındaki ilişkiyi Şekil 3.2.'de gösterilmektedir:

Şekil 3.2. Sebepli Faaliyet Teorisi

Kaynak: Davis vd. (1989)

Davis'in 1989 yılında geliştirmiş olduğu Sebepli Faaliyet Teorisi'nde bireyin sahip olduğu inanç ve değerlerin bireyin davranışa ilişkin olumlu ya da olumsuz bir davranış içerisinde olmasını gerçekleştirmektedir. Bireyin sahip olduğu örf ve adetler de öznel normunu etkileyerek davranış ile ilgili gerçekleşme eylemini oluşturmaktadır. Tüm bu bileşenler birleştiğinde davranışın gerçekleşme olasılığı artmaktadır.

Sebepli faaliyet teorisi, bireyin tutumu tarafından etkilenen davranışsal niyetini incelemeyi hedeflemektedir. Sebepli faaliyet teorisi değişkenleri:

İnanç ve Değerler: Bireyin sahip olduğu, inandığı görüşler ve bunları benimseme düzeyi olarak tanımlanabilir.

Normatif İnançlar ve Uyum İçin GÜdülenme: Bir kişinin belirli davranışları gerçekleştirmesi için önemli olan diğer insanlarla ilgili beklentileri veya inançları olarak açıklanmaktadır (Fishbein, 1980).

Davranışa Yönelik Tutum: Bir kişinin gerçekleştirilecek davranışı olumlu veya olumsuz olarak değerlendirmesini ifade eden öznel norm ve algılanan davranış kontrolüdür.

Öznel Norm: Bir davranışı uygulamaya dökmek veya dökmemek için algılanan sosyal baskıya karşılık gelir. Örneğin, kişi için önemli olan kişi veya grupların (eş, aile, arkadaşlar, öğretmenler, iş arkadaşları gibi) kişinin internet bankacılığını kullanmasını onaylayıp onaylamayacağına ilişkin görüşleri o davranışı gerçekleştirmelerini etkilemektedir.

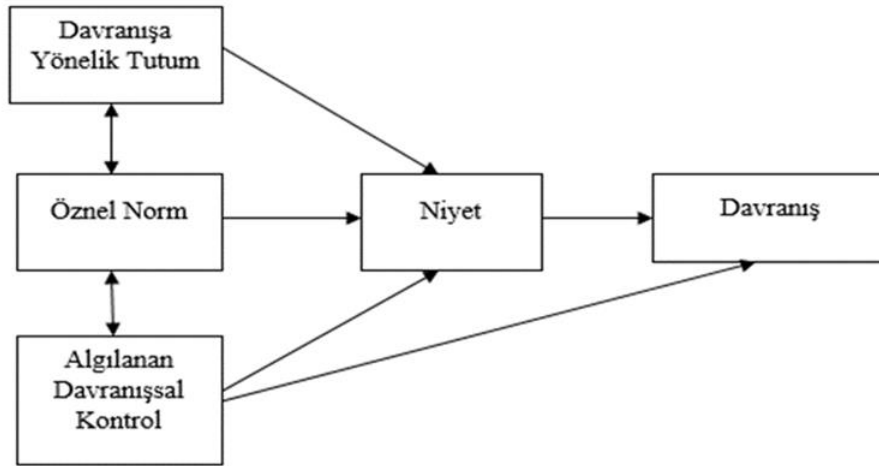
Davranışsal Niyet: Davranışa yönelik tavırların ve öznel normların bir faaliyetidir. Gerçek davranışın gerçekleşme nedenini sağladığı görölür. Kişinin davranışlarındaki tavrı, bu konudaki öznel normlarıyla birleştirilerek, her biri tek ağırlılığını koyarak, egzersiz yapma ya da yapmama niyetine neden olacaktır, bu da gerçek davranışa yol açacaktır.

3.3.3. Planlı Davranış Teorisi

Fishbein ve Ajzen tarafından 1975 yılında önerilen planlı davranış teorisi, mantıklı eylem teorisine dayalı olarak 1991 yılında Ajzen tarafından geliştirilmiş ve değiştirilmiştir (şen, 2017: 37). Gerekeğeli eylem teorisine algılanan davranışı kontrol

etme unsuru eklenmiş ve bireylerin tam olarak kontrol edemediği davranışsal durumları kapsayan bir planlı ve planlı davranış teorisi oluşturulmuştur (Tat, 2018: 21).

Planlı davranış teorisi, bireylerin davranışlarını gerçekleştirmedeki kolaylığını ya da zorluğunu ifade eden algıdır, amacı belli bir çerçevede bireylerin davranışlarını bilmek ve açıklamaktır. Planlı davranış teorisi, akılcı eylem teorisi gibi, insanların bir davranışı gerçekleştirmesindeki ana faktörün "niyet" olduğuna inanır ve bireylerin niyetlerini etkileyen üç temel faktör olduğundan bahseder. "Davranışa yönelik tutum", "özel norm" ve "davranış kontrolü" (Kır, 2018: 104). Ajzen'in 1991 yılında geliştirdiği Planlı Davranış Teorisi modelinde davranışa yönelik tutum, özel norm, algılanan davranışsal kontrol birbirinden etkilenecek niyeti oluşturmada ve davranışın gerçekleşmesine yol açmaktadır.

Şekil 3.3: Planlanmış Davranış Teorisi Modeli

Kaynak: Ajzen, 1991

Davranışa Yönelik Tutum: Bir kişinin gerçekleştirecek davranışı olumlu veya olumsuz olarak değerlendirmesini ifade eden özel norm ve algılanan davranış kontrolüdür.

Özel Norm: Söz konusu davranışı gerçekleştirmesi veya gerçekleştirmemesi için birey üzerinde algılanan sosyal baskıyı ifade eder. Özel normlar; yargılar, inançlar, düşünceler ve değerlerden oluşur. Ayrıca toplumun örf, adet, gelenek ve sosyal yapısı

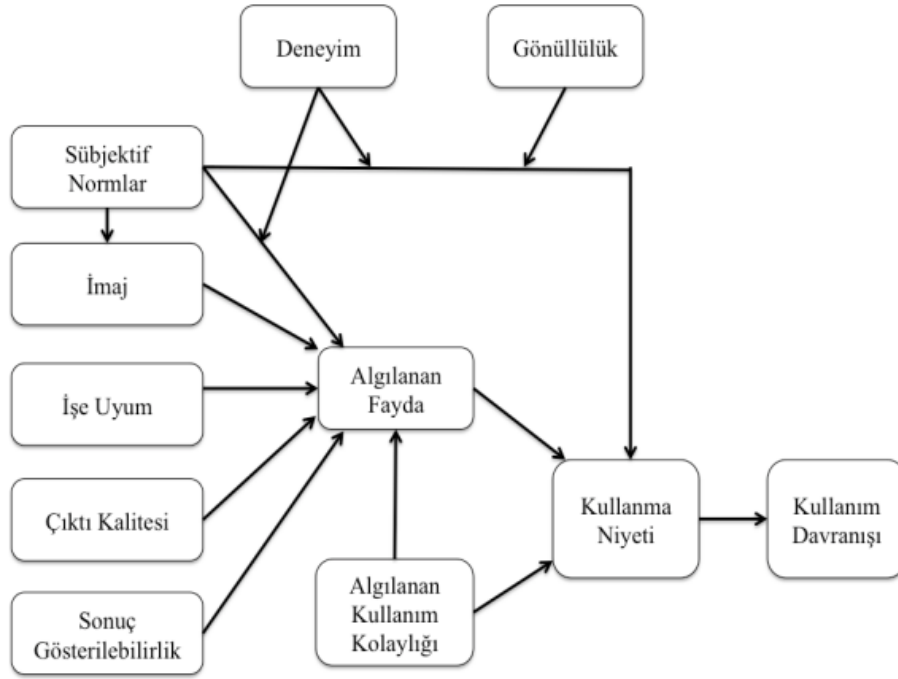
ile bireyin içinde bulunduğu toplumun kural ve kısıtlamaları da sübjektif normlardan etkilenir.

Algılanan Davranışsal Kontrol: Birey, davranışın kontrolünün kendisinde olmadığı bir davranışta bulunduğu anda, ilgili davranış açıklar, davranışın kendi kontrolünde olup olmadığını algılar ve dolayısıyla davranış gerçekleştirme kolaylığını veya zorluğunu algılar. Söz konusu davranış ne zaman gerçekleştireceğine karar verebilir (Cibaroğlu, 2018: 39).

Niyet: Gerçek davranıştan önce gelir. Niyet, davranışa yönelik tutum, öznel norm ve algılanan davranışsal kontrol tarafından belirlenir. Bu belirleyiciler, davranışsal, normatif ve kontrol inançlarının altında yatan işlevlerdir. Davranışsal, normatif ve kontrol inançları, çeşitli arka plan faktörlerinin işlevleridir. (Ajzen ve Fishbein, 2009: 194).

3.4. Teknoloji Kabul Modeli 2

Bazı araştırmacılar Teknoloji Kabul Modelinin bazı alanlarda sınırlı olduğunu düşündüklerinden, Venkatesh ve Davis 2000 yılında Teknoloji Kabul Modeli 2'yi geliştirdiler (Venkatesh ve Davis, 2000). Teknoloji Kabul Modeli 2, sosyal etki ve bilişsel süreçler için test edilmiştir. Bu test sonucunda hem sosyal etkilerin hem de bilişsel süreçlerin kullanıcıyı etkilediği ortaya çıkmıştır. Model ayrıca bireylerin gönüllü ve zorunlu kullanımda önemli farklılıklara neden olduğunu göstermiştir. Bu fark, kullanıcı amacını da etkilemektedir. Venkatesh ve Davis'in 2000 yılında geliştirdiği TKM 2 modeli aşağıda yer almaktadır.

Şekil 3.4. Teknoloji Kabul Modeli 2 (TKM2)

Kaynak: (Venkatesh ve Davis, 2000)

Kısacası teknolojik sistemin kullanımının kolay ve faydalı olması, kişinin çevresindeki insanların kendileri için değerli olan teknolojik sistem hakkındaki görüş ve düşünceleri, kişinin kullandığı teknolojik sistemin sosyal statüsünü arttırdığına dair düşünceleri, teknolojik sistemin işe uygunluğu işe yarar sağlar, teknolojik sistemin kullanılması zorunlu olmayıp kişinin iradesine bağlıdır ve kişi için somut fayda kişilerin teknolojik sistemi kullanma tercihini olumlu etkiler.

3.5. Teknoloji Kabul Modeli 3

Önceki araştırmalar, temel olarak, bireyin teknolojiyi kullanma davranışsal niyetini şekillendiren psikolojik ve sosyolojik faktörleri anlamaya odaklanmıştır (Venkatesh ve diğerleri, 2003). Daha önce geliştirilen teknoloji benimseme modelleri arasındaki kavramsal benzerliklere dayanarak, Venkatesh ve arkadaşları Birleşik Teknoloji Kabulü ve Kullanımı Teorisini geliştirdi (Venkatesh ve Zhang, 2010: 186). Bu model (Venkatesh, Morris, Davis, & Davis, 2003) tarafından geliştirilmiştir.

Sübjektif Normlar (Kişisel Norm): Bireyin herhangi bir teknolojik aracı kullanmasının başkalarının fikirlerinden olumlu ya da olumsuz olarak etkilenmesidir. Birey değer verdiği kişilerin, o teknolojik araç, sistem hakkındaki fikirlerine de değer

verir ve bu durumdan etkilenir. Bunun sonucunda da kendisi de aynı tutumu ve davranışları sergiler (Bağlıbel, Samancıoğlu ve Summak, 2010: 334).

İmaj: Bireyin teknolojik bir sisteme dahil olurken bu sistemin kendisine bulunduğu topluluk içerisinde statü yönünde olumlu etki yapacağına inanmasıdır. (Bağlıbel, Samancıoğlu ve Summak, 2010: 334).

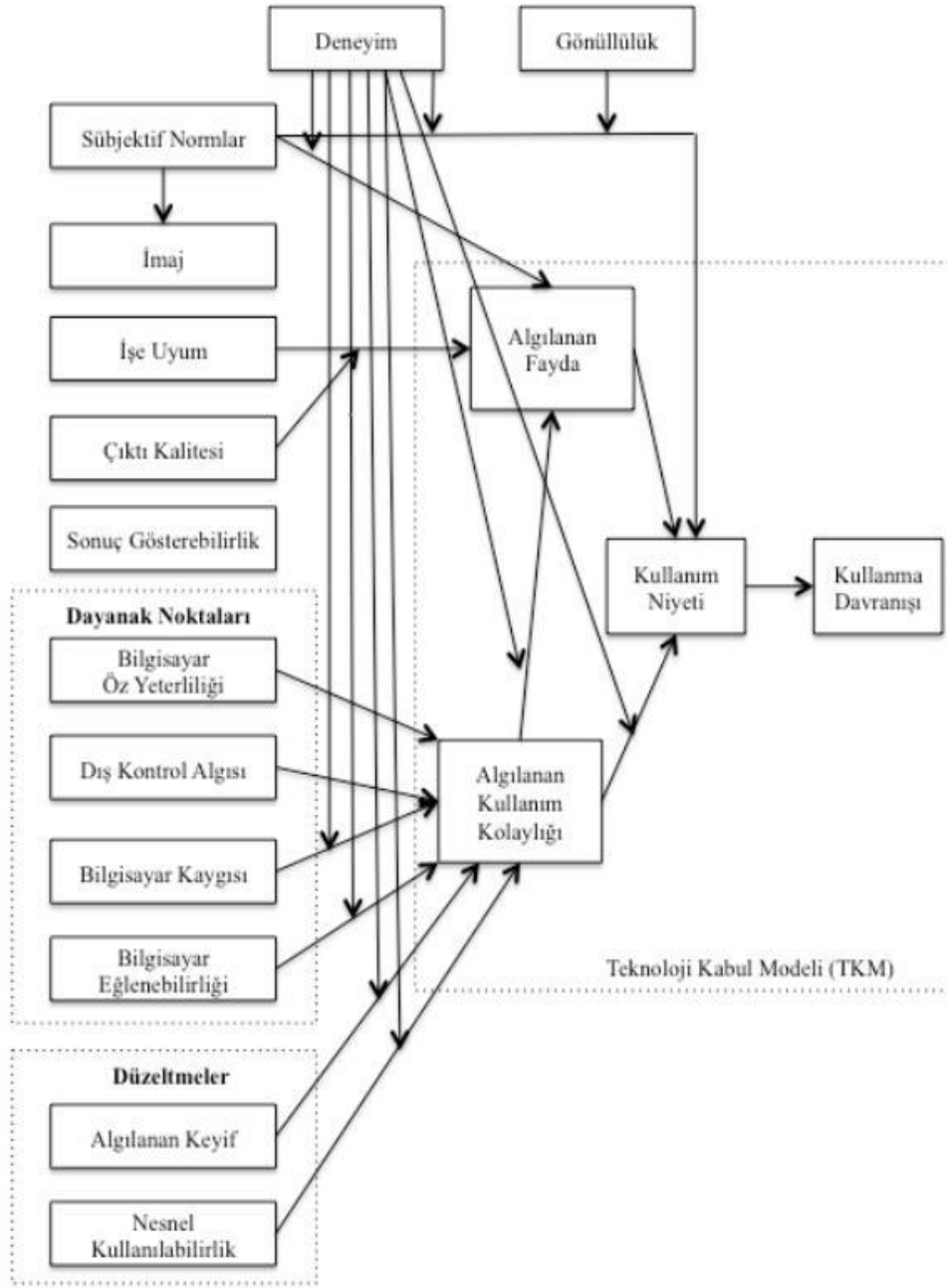
İşe Uyum: Bireyin kullandığı teknolojik aracın elinde bulunan işe ne kadar uygulanabildiği, katkı sağladığı ve teknolojik aracın kişinin işini yapmasında kendisine ne kadar fayda sağladığı ile ilişkilidir (Venkatesh ve Davis, 2000: 188).

Çıktı Kalitesi: Bireyin yararlandığı teknolojik aracın mesleği ile ilgili sorumlulukları gerçekleştirmede ne kadar kendisine fayda sağladığı ve etkili olduğu ile ilgilidir. Birey mesleği ile ilgili sunulan teknolojik araçlardan sorumluluklarını başarılı bir şekilde yerine getireni tercih edecektir (Venkatesh ve Davis, 2000: 190).

Sonuç Gösterebilirlik: Bireyin kullandığı teknolojik aracın, uygulamanın olumlu ya da olumsuz sonuçlar ortaya koyarak bireyler tarafından gözlemlenebilmesi, görüşlerini diğer paydaşlarla paylaşabilmesidir. Sonuçların olumlu ve uygulanabilir olması karşı tarafta kullanılan teknolojik sistemin kendisine katkı sağlayarak yarar algısı oluşturacak ve bu yarar düşüncesi de algılanan faydayı olumlu olarak etkileyecektir (Venkatesh ve Davis, 2000: 190).

Gönüllülük: Bireyin yeni bir teknolojik uygulamayı kullanmaya karşı zorunluluk hissetmeden, isteyerek yönelmesidir. Çünkü gönüllü olan birey teknolojiyi kullanırken kendisi istediği için daha iyi güdülenmekte, etrafı tarafından desteklenerek yeni teknoloji uygulamasını kullanmaya yönelik teşvik edilmesidir (İşbulan, 2015: 18).

Deneyim: Bireyin geçmişte kullandığı teknolojik araç ve uygulamalardan edindiği deneyimlerini, yeni teknolojik uygulamalar arasında karşılaştırma yapabilmesi ve aradaki faydayı gözeterek, daha faydalı olanı seçebilmesidir. Bireyin yaşadığı deneyim arttıkça etrafında bulunan bireylerin fikirlerinin etkisi azalacak ve kendi deneyimi ön plana çıkacaktır. Buradan yola çıkarak deneyimin önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür (İşbulan, 2015: 18).

Şekil 3.5. Teknoloji Kabul Modeli 3 (TKM3)

Kaynak: (Venkatesh ve Bala, 2008)

Sekiz model ve teorinin deneysel olarak birleştirildiği karma bir modeldir, bu modelin oluşturulmasında bağımlı değişken olarak kullanım ve kullanımın önemli bir belirleyicisi olarak niyet dikkate alınmış, ayrıca 4 moderatör değişken eklenmiştir (Usluel ve Mazman, 2013:60).

TKM'de uzun yıllar çalışmış olan Venkatesh tarafından 2003 yılında önerilen Birleşik Teknoloji Kabul ve Kullanım Teorisi, kullanıcıların bilgi sistemleri kullanımına yönelik eğilimlerini ve sonraki kullanım davranışlarını açıklamayı amaçlamaktadır. Teoride, kullanımı eğilim ve davranışı doğrudan etkileyen dört temel bileşen vardır; Beklenen Performans, Beklenen Katılım, Sosyal Etki ve Kolaylaştırıcı Durumlar. Yaş, cinsiyet, deneyim ve gönüllülük faktörleri bu dört temel bileşeni kullanma eğilimini etkiler (Çakır, 2009).

4. TEKNOLOJİ KABUL MODELİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Teknoloji Kabul Modeli, teknolojik sistemleri kullanan kişilerin o teknolojiye yönelik tutum ve davranışlarını açıklamaya çalışır. Teknoloji kabul modelinin değişkenleri kullanılarak, çok farklı sektörlerde bireylerin teknolojik sistemlere yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda yer almaktadır.

Roca, Chiu ve Martinez (2006: 683), bilgi sistemleri başarı modeli ile bilgi sistemleri reddetme teorisine dayalı ileri teknoloji kabul modelini birleştirerek bir model oluşturarak e-öğrenmenin hesap verebilirliğini araştırmışlardır. Algılanan fayda, bilgi kalitesi, doğrulama, hizmet kalitesi, sistem kalitesi, algılanan kullanım kolaylığı ve bilişsel öğrenmenin dolaylı olarak etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Çelik ve İpçioğlu (2006: 111-159) Dumlupınar Üniversitesi Bilecik İktisat ve İşletme Fakültesi'nde üniversite öğrencilerinin internet kullanımını kabul etme eğilimleri üzerine yaptıkları bir araştırmayı 327 öğrenci yanıtlamış ve 306 anket kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda algılanan kullanım kolaylığı ve faydanın niyeti etkilediği sonucuna varılmıştır. Algılanan faydanın niyet üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu benimsenmiştir. Öğrencilerin interneti kullanırken keyif almaları algılanan faydayı ve kullanım kolaylığını da etkilemiştir. Özne norm da etkileyen bir diğer faktördür.

Lin (2007) DeLone ve McLean'in (1992) hazırladığı güncellenen bilgi sistemleri modeli ile online öğrenme stilinin olumlu yönde etkileyen unsurları belirleyecek bir çalışma yapılmıştır. Bu araştırmada sistem, bilgi, hizmet kalitesinin online öğrenme kullanımını etkilediği ve memnuniyeti meydana getirdiği vurgulanmıştır.

Sun ve diğerleri, (2008) elektronik öğrenmede bireylerin memnun olma düzeylerini etkileyen etkenleri ortaya koymak amacıyla çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışmada öğrenenlerin memnuniyetini etkileyen faktörleri Teknoloji Kabul Modelini kullanarak sonuç elde edilmek hedeflenmiştir. Yapılan bu araştırmada öğrenen bireyin bilgisayar anlamında yaşadığı kaygı, bireylerin elektronik öğrenmeye karşı tutumu, ders süresi, zamanı, mekanı gibi faktörler memnuniyet algısını etkileyen etmenler arasında yer almaktadır.

Teo (2009: 302- 312), öğretmen adayları üzerinde Teknoloji Kabul Modelini kullanarak çalışma gerçekleştirilmiş 475 öğretmen adayından veriler toplanmıştır. Algılanan fayda, tutum ve öz yeterlilik adayların teknoloji kabulünü direkt etkileyen faktörlerdir.

Park (2009) bireylerin elektronik öğrenmeyi kabullenişlerini araştırarak Teknoloji Kabul Modeli unsurlarını kullanarak teorik araç olarak önemli bir yere sahip olduğunu tespit etmiştir.

Turan, B. ve Haşit, G. (2014), sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) araçlarını teknoloji kabul modeli ile kullanımını açıklamak için bir araştırma yapmıştır. Sonuçların incelenmesi literatürdeki ile aynı sonuçları elde etmiş ve TKM'nin fiili kullanım davranışını açıklamak için yeterli düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Chen (2010: 32-42), öğrenci merkezli eğitimi desteklemek için öğretmen adaylarının teknolojiyi kabulleri üzerine bir araştırma yapmıştır. ABD'de gelecekte mesleği icra edecek 206 öğretmenle yapılan çalışmada, teknoloji üzerinde en büyük etkiye öz-yeterliliğin sahip olduğu söylenebilir. Yetenek ile öz-yeterlilik arasında önemli bir ilişki vardır.

Ma ve diğerleri (2005: 387- 395) , İsveç'te öğrenim gören 84 öğretmen adayı ile bilgisayar teknolojilerini kabul etme düzeylerini belirlemeye yönelik araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma ile birlikte AF'nin niyet üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu, AKK'nin AF'yi olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır. AKK'nin niyet ve öznel normun AF ve niyet üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemiştir.

Turan ve Çolakoğlu (2008: 106- 121) Türkiye'de yeni açılan bir üniversitede öğretim elemanlarının teknoloji kabullerini ele alarak ampirik bir çalışma yapmışlardır.213 öğretim elemanı üzerinde gerçekleştirilen anketle birlikte AKK ve AF'nin niyet üzerine olumlu bir etkisi olduğu saptanmıştır. Öznel normun niyet üzerinde deneysel olarak etkisi olmadığı saptanmıştır.

Menzi, Önal ve Çalışkan (2012: 40- 55) 21 öğretim elemanına görüşme formu uygulayarak mobil teknolojileri eğitimlerinde kullanıp, kullanmadıklarını ve bu teknolojiye ilişkin tutum ve niyetlerini ele almışlardır. Araştırma sonucunda AF'nin tutum üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Kurt (2015: 223- 224) en az bir dönem uzaktan eğitim görmüş 524 üniversite öğrencisi üzerinde anket uygulayarak uzaktan eğitime bakış açılarını TKM çerçevesinde ele almıştır. Araştırma sonucunda AKK AF'yi olumlu olarak etkilemektedir. AF da memnuniyeti anlamlı olarak etkilemektedir.

Avcı ve Yıldız (2021: 814- 830), pandemi zamanında uzaktan eğitimle öğrenim gören öğrencilerin memnuniyetlerini, davranışlarını TKM ile incelemiştir. Araştırma sonucunda AF'nin memnuniyet ve niyet üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu, aynı zamanda memnuniyetin de davranışsal niyeti anlamlı olarak etkilediği belirlenmiştir.

Özkan ve Yeşilirmak (2020: 639- 650), OSTİM Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki etkinlik ve verimliliğini ölçmek amacıyla TKM'yi kullanarak anket uygulamışlardır. Anket sonucunda AKK'nin AF üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenirken, AKK VE AF'nin da öğrenci memnuniyetini olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Kahya (2021: 737- 750) uzaktan eğitim sürecine dahil olmuş 377 öğrencinin bu süreçteki tutumlarını TKM çerçevesinde ele almıştır. Bilgi ve sistem kalitesinin yanı sıra AF'nin memnuniyeti olumlu olarak etkilediği gözlenirken, memnuniyetin de uzaktan eğitim platformunun kullanımını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yavuz (2021) çevrim içi eğitim gören üniversite öğrencilerinin kullandıkları programa dair sistemin kalitesini TKM üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda AF'nin AKK ve tutum üzerinde olumlu bir etkisi saptanmıştır.

Bağlıbel, Samancıoğlu ve Summak (2010: 331- 348) okul yöneticilerinin e-okul kullanımlarını TKM 2'ye göre değerlendirmişlerdir. 373 idareci üzerinde gerçekleştirilen çalışma sonucunda AF ile cinsiyet değişkeni; AF, AKK ile yaş değişkeni arasında olumlu ilişki belirlenmiştir.

Atik, Baraz ve Atik (2021: 503- 522) Anadolu Üniversitesi'nde uzaktan eğitim gören 7575 öğrencinin katıldığı online anket uygulamışlardır. Ankette öğrencilerin öğrenme yönetim sistemleri kullanımlarının TKM çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Anket sonucunda öğrencilerin niyetlerinin performanstan, alışkanlıklardan ve kullanım kolaylığından olumlu olarak etkilendiği belirlenmiştir.

Arı, Yılmaz ve Bekteş (2016), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenim gören 354 öğrencinin sosyal ağ kullanımına ait davranışlarını TKM ile incelemişlerdir. Yapılan anket sonucunda AKK'nin tutumu olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda tutum da niyeti pozitif yönde etkilemektedir.

Saygılı, Yalçıntekin ve Çakırsoy (2022: 129- 146) , 293 mali müşavir ve muhasebe çalışanının kullandıkları programları değiştirme niyetlerini TKM çerçevesinde ele almışlardır. Yapısal eşitlik modeli kullanılarak önemli bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda algılanan değerin tutumu pozitif yönde etkilerken, tutumun değiştirme niyeti üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Toraman ve Yüksel (2022: 17- 34) teknoloji tüketicilerinin yeni teknolojileri kabul etme düzeylerini TKM ile ilişkilendirerek ele almışlardır. 506 kişiye uygulanan anket yapısal eşitlik modeli ile açıklanmıştır. Araştırma sonucunda AKK'nin AF'yi olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Aras, Özdemir ve Bayraktaroğlu (2015 :343- 351) insan kaynaklarının bilgi sistemlerine dair algılarını TKM ile ele almışlardır. 302 insan kaynakları bilgi sistemleri kullanıcısına anket uygulanmıştır. Algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda niyeti olumlu etkilerken niyet de gerçekleşen davranışa olumlu etkide bulunmuştur. Ayrıca tutumun niyete etkisi olduğu düşünülürken araştırmada bu sonuca ulaşılamamıştır.

Serçemeli ve Kurnaz (2016: 43-52) denetimli bilgi teknoloji ürünlerinin kullanımını teknoloji kabul modeli ile araştırmıştır. Denetim çalışanlarına anket uygulanmış ve bu anket sonucunda algılama kullanım kolaylığının, tutumun ve algılanan faydanın niyeti olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bozpolat ve Seyhan (2020: 119- 145) mobil ödemeye ilişkin teknoloji kabulünü teknoloji kabul modeli ile ele alarak ampirik bir araştırma yapmışlardır. 500 mobil ödeme gerçekleştiren kullanıcıya anket uygulanmıştır. Anket sonucunda algılanan kullanım kolaylığının tutum ve niyeti olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Topçuoğlu, Kavak ve Kaygın (2022) 248 kişiye sağlıkta yönetim bilişim sistemi olarak MHRS'nin TKM ile analizini gerçekleştirmek amacıyla anket uygulamışlardır.

Anket sonucunda algılanan kullanım kolaylığının algılanan faydayı da pozitif yönde arttırırken, sistem kalitesinin tutumu anlamlı yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Solak (2012) eğitimcilerin akıllı tahta kullanımı tutumlarını teknoloji kabul modeli ile ele almıştır. 230 öğretmene betimsel özelliklere sahip tarama uygulanmıştır. Araştırma sonucunda algılanan fayda algılanan kullanım kolaylığı ve kişisel normun niyeti olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Taşdelen ve Aydın (2021: 1741- 1756) genç tüketicilere sosyal medya reklamlarına ilişkin satın alma durumlarını teknoloji kabul modeli ile ele almışlardır. 450 üniversite öğrencisine 26 soru oluşturularak yöneltilmiş ve regresyon analizi ile yorumlanmıştır. Anket sonucunda AF, AKK, tutum ve niyeti olumlu yönde etkilerken; tutum ve niyetin olumlu olmasıyla gerçekleşen kullanımın pozitif yönde etkilendiğine ulaşılmıştır.

Arı ve Yılmaz (2015) 300 üniversite öğrencisine yönelik online yemek siparişi davranışlarını teknoloji kabul modeli ile araştırmışlardır. Araştırma modelini yapısal eşitlik modeli ile değerlendirmişlerdir. Analiz sonucunda algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığının tutumu olumlu olarak etkilediği; tutumun ve kişisel normun da gerçekleşen kullanımı pozitif yönde etkilediği verileri elde edilmiştir.

Eren ve Kaya (2016: 157- 168) üniversite çalışanları üzerinde elektronik belge yönetim sistemini kullanma niyetlerini teknoloji kabul modeli ile ele almışlardır. 141 akademisyen üzerinde uygulanan çalışma sonucunda tutumun niyet üzerinde pozitif etkisi bulunmuştur.

Eyupoğlu ve Yılmaz (2018: 1- 17) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme tutumları dijital yerli olma durumları ve teknoloji kabulü arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 264 öğretmenden betimsel tarama yöntemi ile veriler elde edilmiştir. Veriler sonucunda yaşam boyu öğrenme tutumları teknoloji kabul durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. YÖNTEM

Bu bölümde yürütülen araştırmanın amacı, önemi, modeli, evren ve örnekleme hakkında bilgiler verilmektedir.

5.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

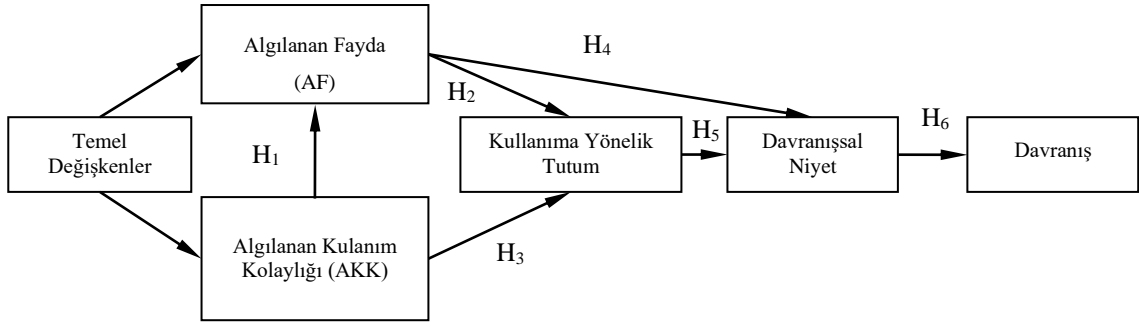
Teknolojinin çok hızlı gelişme gösterdiği son yıllarda çalışanların bu teknolojik gelişmeleri benimsemesi kaçınılmaz olmuştur. Özellikle 2020 yılının ilk çeyreğinde tüm dünyada olduğu gibi bizim ülkemizde de koronavirüs vakalarının görülmeye başlanmasıyla teknolojiyi kullanmak tüm insanlıkta olduğu kadar öğretmenlerde daha fazla bir ihtiyaç haline dönüşmüştür. Ders içeriklerinin EBA üzerinden öğrencilere canlı ders yapılarak sunulması bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi teknolojik araçların daha yoğun bir şekilde kullanılması gerektirmiştir. Eğitimin neredeyse uzaktan yürütüldüğü pandemi süreci öğretmenlerin teknoloji kabul etme davranışlarının incelenmesi önem arz ettiğini göstermektedir.

Bu araştırmada branş öğretmenleri açısından aşağıdaki konuların araştırılması ve bunlardan ulaşılabilecek sonuçlarla literatüre katkı sunulması amaçlanmıştır:

- Branş öğretmenlerinin EBA kullanımları açısından TKM'nin ana unsurları olan; algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, niyet ve gerçekleşen kullanma davranışları arasındaki ilişki ve etkilerin ölçülmesi,
- TKM değişkenleri açısından branş öğretmenlerinin cinsiyet, medeni durum, mesleki tecrübe, EBA'yı kullanım süreleri, pandemi öncesinde EBA'yı kullanımları vb. demografik değişkenler açısından farkların incelenmesi.

5.2. Araştırma Modeli, Araştırma Sorusu ve Araştırma Hipotezleri

Araştırmada model olarak Davis'in 1989 yılında geliştirmiş olduğu ve Şekil 5.1'de verilen teknoloji kabul modelinden yararlanılmıştır. Bu model doğrultusunda öğretmenlerin TKM unsurlarından nasıl etkilendiğini ortaya çıkarmak amacıyla aşağıda verilen araştırma sorusundan hareketle hipotezler geliştirilmiştir.

Şekil 5.1. Araştırma Modeli

Kaynak: (Davis vd., 1989: 985)

- **Araştırma Sorusu:** Uzaktan eğitim programları öğretmenler tarafından nasıl algılanmaktadır? Öğretmenlerin uzaktan eğitim programlarını kullanırken sahip oldukları tutum, niyet, sağlanan fayda ve kullanım kolaylığı teknolojiyi kabul edişlerini nasıl etkilemektedir?

Araştırmanın Hipotezleri

- H1:** Branş öğretmenlerinin EBA kullanımını kolay bulmaları, onların algıladıkları fayda üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.
- H2:** Branş öğretmenlerinin algılanan fayda tutum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.
- H3:** Branş öğretmenlerinin algılanan kullanım kolaylığı tutum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.
- H4:** Branş öğretmenlerinin algılanan fayda niyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.
- H5:** Branş öğretmenlerinin kullanıma yönelik tutumları niyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.
- H6:** Branş öğretmenlerinin EBA kullanımına yönelik niyetleri EBA kullanım davranışı istatistiksel olarak olumlu etkilemektedir.

5.3. Araştırma İçin Gerekli Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu bölümde araştırma için gereken verilerin toplanmasına yönelik anket formunun hazırlanması, evren ve örneklem belirlenmesi, veri toplanması ve araştırmanın kısıtları kısımları bulunmaktadır.

5.3.1. Anket Formu

Araştırmada veri toplanması için hazırlanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel ve mesleki durumlarla ilgili sorular yer almaktadır. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, okul türü, medeni durum, kaç yıldır EBA kullanıldığı, kaç yıldır derslerde EBA kullanıldığı, EBA'ya hangi donanım ile katıldığı, pandemi öncesinde de derslerinde EBA'dan yararlanıp, yararlanmadığı, meslekte toplam çalışma süresine ilişkin 11 soru yer almaktadır. İkinci bölümde EBA kullanırken algılanan fayda, EBA'nın algılanan kullanım kolaylığı, EBA kullanmaya yönelik tutum, EBA kullanırken sahip olunan niyet ve gerçekleşen kullanıma ilişkin 25 Likert tipi ölçek sorusu yer almaktadır. Ölçekte bulunan ifadeler için seçenekler 1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum şeklinde yer almaktadır. Ankette Davis tarafından 1989'da geliştirilen TKM'ye ait ölçekte bulunan açıklamalar kullanılmıştır.

5.3.2. Evren, Örneklem ve Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın evrenini Bilecik ilinde görev yapan tüm öğretmenler oluştururken, örneklemi ise Bilecik ilinde görev yapan branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler Ekim 2021- Aralık 2021 tarihleri arasında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan kolayda örnekleme yöntemi ile Google Formlar tarafından tasarlanmış bir anket aracılığıyla toplanmıştır. 326 anket formu doldurulmuş ve değerlendirmeye alınmıştır. Google form aracılığıyla uygulanan anket için Etik Kurul İzni kurul tarafından onaylanmıştır.

5.3.3. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın kısıtları aşağıdaki şekildedir:

- Bilecik'te yaşayan öğretmenlere uygulanmış olması kısıt olarak kabul edilebilir.
- Zaman aralığının kısıtlı olması karşılaşılan sorunlardan biridir.
- Pandemi sürecinde yapılması karşılaşılan bir diğer kısıttır.

- Sadece branş öğretmenlerine uygulanması bir kısıt olarak değerlendirilir.
- TKM 1 ölçeğinin yanı sıra daha detaylı olabilmesi için TKM 2 ve TKM 3 ölçeklerinden yararlanılabilir.

5.4. Araştırmanın Bulguları

5.4.1. Araştırmaya Katılanlara Ait Demografik Veriler

Ankete katılan öğretmen sayısı toplam 326'dır. Katılımcıların demografik verileri Tablo 5.1.'de verilmiştir. Tablo 5.1 incelendiğinde;

Katılımcıların 199'u kadın, 127'si erkektir.

Öğretmenlerin eğitim durumu incelendiğinde %90,2 si lisans, %9,8 i lisansüstü eğitime sahiptir.

Öğretmenlerin okullarının bulunduğu yere göre incelendiğinde 164 öğretmen il merkezinde, 108 öğretmen ilçe merkezinde, 5 öğretmen beldede, 49 öğretmen köyde görev yapmaktadır.

Öğretmenlerin %92,6'sı devlet okullarında görev yaparken, %7,4'ü özel sektörde görev yapmaktadır.

Uzaktan eğitimde EBA'dan yararlanılmaya başlanmadan önce öğretmenlerin 6'sı EBA'yı kullanmadığını, 6'sının 1-4 yıl aralığında kullandığını, 163 öğretmenin 5-8 yıl aralığında kullandığını, 112 öğretmenin 9-12 yıl aralığında kullandığını, 22 öğretmenin 12 yıldan fazla süredir EBA'dan yararlandığını söylemek mümkün.

Öğretmenlerin derslerde EBA'dan yararlanma sürelerine bakıldığında; 14 öğretmenin yararlanmadığı, 19 öğretmenin 1-4 yıl aralığında kullandığı, 209 öğretmenin 5-8 yıl aralığında kullandığı, 75 öğretmenin 9-12 yıl aralığında kullandığı, 1 öğretmenin 12 yıldan fazla süredir kullandığı ifade edilebilir.

Öğretmenlerin EBA ile gerçekleştirdikleri derslerine 279'u bilgisayar ile, 7'si tablet ile, 40'ı akıllı telefon ile bağlanmaktadır.

Pandemi öncesi EBA'dan yararlanılma oranına bakıldığında %68,4'ü yararlandığını ifade ederken, %31,6'sı yararlanmadığı şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5.1. Demografik Veriler Tablosu

	Tanımlayıcı veriler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	199	61
	Erkek	127	39
Eğitim	Lisans	294	90,2
	Lisansüstü	32	9,8
	İl merkezi	164	50,3
Okulun bulunduğu yer	İlçe merkezi	108	33,1
	Belde	5	1,5
	Köy	49	15,0
Okul türüne göre öğretmen sayıları	Devlet	302	92,6
	Özel	24	7,4
Medeni Durum	Evli	259	79,4
	Bekar	67	20,6
EBA kullanma süresi	Kullanmıyor	6	1,8
	1-4 yıl	6	1,8
	5-8 yıl	163	50,0
	9-12 yıl	112	34,4
	12 yıldan fazla	39	12,0
Derslerde EBA kullanma süresi	Kullanmıyor	14	4,3
	1-4 yıl	19	5,8
	5-8 yıl	209	64,1
	9-12 yıl	75	23,0
	12 yıldan fazla	9	2,8
Donanım	Bilgisayar	279	85,6
	Tablet	7	2,1
	Akıllı Telefon	40	12,3
Pandemi öncesi EBA	Evet	223	68,4
	Hayır	103	31,6

5.4.2. Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri

Bir testin güvenilir olup olmadığını ölçmek için Cronbach alfa değeri analiz edilmelidir. Hesaplaması yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha < 0,5$ ise kabul edilmez, $0,5 \leq \alpha < 0,6$ ise zayıf, $0,6 \leq \alpha < 0,7$ ise kabul edilebilir, $0,7 \leq \alpha < 0,9$ ise iyi ve $\geq 0,9$ olmasıyla birlikte mükemmel olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2016:47-48). Tablo 5.2'de bildirilen değerler incelendiğinde gerçekleşen kullanım Cronbach alfa değerlerinin yeterli güvenirliliğe sahip olduğu görülmüştür. Araştırma değişkenlerine ait Kaiser-Meyer-Olkin değerlerine bakıldığında 0,70'den büyük değerlerin yeterli olduğu (Field, 2009:647), Bartlett testinin anlamlılık değerleri de verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Tablo 5.2).

Tablo 5.2. Faktör Analizi ve Güvenirlik Verileri

	F. Yüğü	Faktör	Açıklanan Varyans (%)	Cronbach Alfa
Algılanan Fayda 1	0,941			
Algılanan Fayda 2	0,957			
Algılanan Fayda 3	0,953		90,74	0,98
Algılanan Fayda 4	0,965			
Algılanan Fayda 5	0,958			
Algılanan Fayda 6	0,941			
<i>KMO=0,927; p<0,001</i>				
	F. Yüğü			
Algılanan Kullanım Kolaylığı 1	0,922			
Algılanan Kullanım Kolaylığı 2	0,935			
Algılanan Kullanım Kolaylığı 3	0,952		88,90	0,97
Algılanan Kullanım Kolaylığı 4	0,943			
Algılanan Kullanım Kolaylığı 5	0,961			
<i>KMO=0,897; p<0,001</i>				
	F. Yüğü			
Tutum 1	0,933			
Tutum 2	0,953			
Tutum 3	0,967		90,09	0,98
Tutum 4	0,965			
Tutum 5	0,951			
Tutum 6	0,926			
<i>KMO=0,938; p<0,001</i>				
	F. Yüğü			
Niyet1	0,957			
Niyet2	0,973		93,88	0,98
Niyet3	0,975			
Niyet4	0,970			
<i>KMO=0,884; p<0,001</i>				
	F. Yüğü			
Gerçekleşen Kullanım 1	0,866			
Gerçekleşen Kullanım 3	0,822		73,99	0,82
Gerçekleşen Kullanım 4	0,891			
<i>KMO=0,702; p<0,001</i>				

Araştırma değişkenlerinin yüklendiği faktörlere bakıldığında faktör yüklerinin uygun faktörlere yüklendiği görülmüştür. AF, AKK, niyet ve tutum değişkenlerinde açıklanan varyans oranı %90'ın, gerçekleşen kullanım faktöründe ise %70'in üzerindedir. Bulunan öz değerler 1'in üzerindedir.

Gerçekleşen kullanım faktöründe yer alan ikinci soru farklı bir faktöre yüklendiğinden analizden çıkarılmış ve diğer analizler buna göre gerçekleştirilmiştir.

5.4.3. TKM Unsurlarının Demografik Verilere Göre Farklılıklarının Analizi

Analizlerin gerçekleştirilmesi öncesinde verilerin normal dağılımları incelenmiştir. Bir dağılım normal olduğunda, basıklık ve çarpıklık değerleri sıfır olur (Tabacknick ve Fidell, 2007: 79). Hair vd.'ne (2010) göre basıklık ve çarpıklık değerleri

-1, +1 arasında bir değere sahip ise verilerin normal dağıldığı kabul edilebilir. Kim'e (2013:53) göre ise örneklem büyüklüğü 300'den büyük olan verilerde basıklık ve çarpıklık değeri ± 2 'den küçük ise normal dağılmış kabul edilebilir. Bu araştırmadaki örneklem büyüklüğü 300'ün üzerinde olduğu için Tablo 5.3'te yer alan araştırma değişkenlerine ait değerlerin normal bir dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 5.3. Değişkenlerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	<i>N</i>	Çarpıklık		Basıklık	
		<i>Değer</i>	<i>Std. Hata</i>	<i>Değer</i>	<i>Std. Hata</i>
AF	326	-0,703	0,135	-0,402	0,269
AKK	326	-1,154	0,135	0,705	0,269
Tutum	326	-0,824	0,135	0,033	0,269
Niyet	326	-0,951	0,135	0,109	0,270
Gerçekleşen Kullanım	326	0,136	0,135	-0,418	0,269

5.4.3.1. İki Elemana Sahip Gruplar Açısından Yapılan Analizler

İki alt gruba sahip değişkenlerde gruplar arasında fark olup olmadığının incelenmesi amacıyla bağımsız t testi yapılmıştır. Tablo 5.4'te araştırma değişkenlerinin kadın ve erkeklere ait ortalamaların farklı olup olmadığına yönelik gerçekleştirilen bağımsız t testinin sonuçları verilmektedir. Test sonucunda AF, AKK, tutum, niyet ve gerçekleşen davranış için cinsiyet açısından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 5.4. Cinsiyete Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu

		<i>Levene Testi</i>			<i>Ort. Eşitliği için t Testi</i>			<i>̄ fark</i>	
		<i>N</i>	<i>̄</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>t</i>		<i>p</i>
AF	Kadın	199	3,46	1,16	0,816	0,367	-0,678	0,498	-0,091
	Erkek	127	3,55	1,2					
AKK	Kadın	199	3,81	1,07	0,812	0,368	0,539	0,591	0,066
	Erkek	127	3,74	1,08					
Niyet	Kadın	199	3,66	1,05	3,011	0,084	0,541	0,589	0,067
	Erkek	127	3,59	1,15					
Tutum	Kadın	199	3,66	1,10	0,617	0,433	-0,098	0,922	-0,012
	Erkek	127	3,67	1,16					
Davranış	Kadın	199	2,73	0,85	8,085	0,005	-1,015	0,289	-0,112
	Erkek	127	2,84	1,04					

Tablo 5.5'te ise medeni duruma göre bağımsız t testine ait sonuçlar gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre evli ve bekarlar arasında araştırma değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 5.5. Medeni Duruma Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu

		N=326 sd=324			Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için t Testi		
		N	\bar{x}	Ss	F	p	t	p	\bar{x} fark
AF	Evli	259	3,46	1,23	9,581	0,002	-1,214	0,227	-0,168
	Bekar	67	3,63	0,95					
AKK	Evli	259	3,76	1,10	1,465	0,227	-0,677	0,499	-0,100
	Bekar	67	3,86	0,97					
Niyet	Evli	259	3,63	1,10	0,527	0,469	-0,024	0,981	-0,036
	Bekar	67	3,64	1,03					
Tutum	Evli	259	3,67	1,14	0,256	0,613	0,188	0,851	0,029
	Bekar	67	3,64	1,06					
Davranış	Evli	259	2,81	0,93	0,919	0,338	1,529	0,134	0,191
	Bekar	67	2,62	0,91					

Anket formunda üç değişkenli olarak verilen eğitim verilerinde ön lisans mezunu katılımcı olmadığından eğitim durumuna yönelik farkı inceleme için lisans ve lisansüstü yanıtlarının kullanıldığı bağımsız t testi kullanılmıştır. Tablo 5.6'da verilen sonuçlara göre eğitim durumu açısından araştırma değişkenleri bağlamında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 5.6. Eğitim Durumuna Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu

		N=326 sd=324			Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için t Testi		
		N	\bar{x}	Ss	F	p	t	p	\bar{x} fark
AF	Lisans	294	3,50	1,19	0,741	0,390	0,217	0,829	0,047
	Lisansüstü	32	3,45	1,08					
AKK	Lisans	294	3,76	1,08	1,435	0,232	-1,113	0,267	-0,223
	Lisansüstü	32	3,98	1,02					
Niyet	Lisans	294	3,61	1,09	0,047	0,829	-1,037	0,301	-0,210
	Lisansüstü	32	3,82	1,05					
Tutum	Lisans	294	3,63	1,13	0,798	0,372	-1,474	0,141	-0,307
	Lisansüstü	32	3,94	1,02					
Davranış	Lisans	294	2,77	0,94	0,915	0,240	0,020	0,984	0,004
	Lisansüstü	32	2,77	0,87					

Tablo 5.7. de pandemi öncesinde EBA'nın kullanımına yönelik karşılaştırma tablosu verilmektedir. Bulgulara göre pandemi öncesinde EBA kullananlar ile kullanmayanlar arasında AKK hariç diğer bütün değişkenlerde istatistiksel olarak

anlamli bir fark vardir. Pandemi oncesi EBA kullananlarin AF, tutum, niyet ve gercekleŝen davraniŝ açısından ortalamaları kullananlardan daha yüksektir. Bu durum rretmenlerin kendi istekleri doğrultusunda EBA kullanım isteklerinin TKM değişkenlerine olumlu katkıda bulunduğunu gösterir.

Tablo 5.7. Pandemi ncesi EBA Kullanımına Yönelik İkili Karşılaştırma Tablosu

		N=326 sd=324			Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için t Testi		
		N	\bar{x}	Ss	F	p	t	p	\bar{x} fark
AF	Evet	223	3,65	1,13	4,456	0,036	3,373	0,001	0,477
	Hayır	103	3,17	1,21					
AKK	Evet	223	3,84	1,08	0,024	0,877	1,574	0,117	0,201
	Hayır	103	3,64	1,07					
Niyet	Evet	223	3,75	1,05	3,052	0,082	2,937	0,004	0,376
	Hayır	103	3,38	1,11					
Tutum	Evet	223	3,81	1,07	5,887	0,016	3,606	0,001	0,484
	Hayır	103	3,33	1,15					
Davranış	Evet	223	2,89	0,95	0,871	0,351	3,343	0,001	0,365
	Hayır	103	2,52	0,85					

5.4.3.2. İkidenden Fazla Elemana Sahip Gruplar Açısından Yapılan Analizler

İkidenden fazla alt gruba sahip değişkenlerde gruplar arasında fark olup olmadığının incelenmesi amacıyla ANOVA analizi gercekleŝtirilmiŝtir. Verilen tablolarda sırasıyla değişkenlere ait tanımlayıcı veriler, varyansların homojenliğini incelemek için Levene istatistiği ve varyans analizi verileri yer almaktadır. Levene istatistiği anlamlılık değeri (p) 0,05'ten büyük olduğunda varyansların homojen olduğu kabul edilmekte, 0,05'ten küçük olduğunda ise varyansların homojen olmadığı kabul edilmektedir. Varyansların homojen olup olmaması gruplar arası çoklu karşılaştırma testlerindeki test seçimini etkilemektedir. Bu araştırmada varyanslar homojen kabul edildiğinde *Tukey*, homojen kabul edilmediğinde ise *Tamhane* testleri kullanılmıştır.

Tablo 5.8. de okulun bulunduğu yer açısından farklar ele araştırma değişkenleri açısından alınmış bu sebeple ANOVA tablosu oluşturulmuştur. Analiz öncesinde frekans değeri küçük sayılar olan belde (n=49) ve köy (n=5) değişkenleri birleŝtirilerek "*Belde-Köy*" adlı yeni bir deęiŝkenin altında birleŝtirilmiŝtir. Bu tabloda yer alan Levene istatistiği verilere bakıldığında gercekleŝen kullanım hariç diğer değişkenlerin varyanslarının homojen olmadığı görülmektedir. Bu nedenle varyans analizinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunan AF (p=0,016) ve Niyet (p=0,030) değişkenlerine ait çoklu karŝılaŝmalarda post hoc testi olarak *Tamhane* testi kullanılmıştır.

Tablo 5.8. Okulun Bulunduğu Yer Açısından Farklara Yönelik ANOVA Tablosu

<i>Tanımlayıcı İstatistikler</i>		N	\bar{x}	SS	Std. Hata
AF	İl Merkezi	164	3,51	1,14	0,09
	İlçe Merkezi	108	3,29	1,29	0,12
	Belde-Köy	54	3,85	0,94	0,13
	Toplam	326	3,50	1,17	0,07
AKK	İl Merkezi	164	3,84	1,00	0,08
	İlçe Merkezi	108	3,59	1,22	0,12
	Belde-Köy	54	3,98	0,92	0,13
	Toplam	326	3,78	1,08	0,06
Tutum	İl Merkezi	164	3,65	1,00	0,08
	İlçe Merkezi	108	3,48	1,26	0,12
	Belde-Köy	54	3,89	0,92	0,12
	Toplam	326	3,63	1,09	0,06
Niyet	İl Merkezi	163	3,67	1,06	0,08
	İlçe Merkezi	108	3,49	1,27	0,12
	Belde-Köy	54	3,98	0,89	0,12
	Toplam	325	3,66	1,12	0,06
Gerçekleşen Kullanım	İl Merkezi	164	2,75	0,93	0,07
	İlçe Merkezi	108	2,70	0,94	0,09
	Belde-Köy	54	2,99	0,90	0,12
	Toplam	326	2,77	0,93	0,05

Varyansların Homojenliği Verileri

		Levene İstatistiği	sd1	sd2	P
AF	Ortalama Bazında	7,488	2	323	0,001
	Medyan Bazında	5,142	2	323	0,006
AKK	Ortalama Bazında	5,775	2	323	0,003
	Medyan Bazında	2,671	2	323	0,071
Tutum	Ortalama Bazında	7,344	2	323	0,001
	Medyan Bazında	3,641	2	323	0,027
Niyet	Ortalama Bazında	9,454	2	322	0,000
	Medyan Bazında	3,515	2	322	0,031
Gerçekleşen Kullanım	Ortalama Bazında	0,281	2	323	0,755
	Medyan Bazında	0,297	2	323	0,743

Varyans Analizi Verileri

		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	P
AF	Gruplar arası	11,322	2	5,661		
	Grup içi	436,728	323	1,352	4,187	0,016
	Toplam	448,050	325			
AKK	Gruplar arası	6,533	2	3,267		
	Grup içi	369,581	323	1,144	2,855	0,059
	Toplam	376,114	325			
Tutum	Gruplar arası	5,986	2	2,993		
	Grup içi	377,165	323	1,168	2,563	0,079
	Toplam	383,151	325			
Niyet	Gruplar arası	8,742	2	4,371		
	Grup içi	397,178	322	1,233	3,544	0,030
	Toplam	405,920	324			
Gerçekleşen Davranış	Gruplar arası	3,093	2	1,547		
	Grup içi	278,594	323	,863	1,793	0,168
	Toplam	281,687	325	5,661		

Tablo 5.9. da algılanan faydaya ait çoklu karşılaştırma tablosu yer almaktadır. Bu tabloda yer alan verilere göre ilçe merkezinde görev yapan öğretmenler ile belde-

köyde görev yapan öğretmenler arasında AF açısından anlamlı bir fark vardır ($p=0,006$). Bu durum ilçelerde görev yapan ve belde- köylerde görev yapan branş öğretmenleri arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.9. AF'ya Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc: Tamhane) Testi Sonuçları

		Ortalama Farkı	Standart Hata	<i>P</i>	
Algılanan Fayda	İl Merkezi	İlçe Merkezi	0,21899	0,15289	0,394
		Belde-Köy	-0,33966	0,15562	0,091
	İlçe Merkezi	İl Merkezi	-0,21899	0,15289	0,394
		Belde-Köy	-0,55864	0,17831	0,006
	Belde-Köy	İl Merkezi	0,33966	0,15562	0,091
		İlçe Merkezi	0,55864	0,17831	0,006
	İl Merkezi	İlçe Merkezi	0,21899	0,15289	0,394
		Belde-Köy	-0,33966	0,15562	0,091

Tablo 5.10. da niyete ait çoklu karşılaştırma testi sonuçları verilmiştir. Bu tablo doğrultusunda ilçe merkezinde görev yapan öğretmenler ile belde-köyde görev yapan öğretmenler arasında niyet açısından anlamlı bir fark vardır ($p=0,015$). Bu durum ilçelerde görev yapan ve belde-köylerde görev yapan öğretmenlerin hem algılanan fayda hem de niyet açısından farklılık göstermektedir.

Tablo 5.10. Niyete Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc: Tamhane) Testi Sonuçları

		Ortalama Farkı	Standart Hata	<i>p</i>	
Niyet	İl Merkezi	İlçe Merkezi	0,18746	0,14797	0,501
		Belde-Köy	-0,30405	0,14648	0,116
	İlçe Merkezi	İl Merkezi	-,018746	0,14797	0,501
		Belde-Köy	-0,49151	0,17190	0,015
	Belde-Köy	İl Merkezi	0,30405	0,14648	0,116
		İlçe Merkezi	0,49151	0,17190	0,015
	İl Merkezi	İlçe Merkezi	0,18746	0,14797	0,501
		Belde-Köy	-0,30405	0,14648	0,116

Tablo 5.11'de araştırma değişkenleri ile EBA kullanım süreleri açısından farklılara yönelik ANOVA tablosu yer almaktadır. Bu tabloda yer alan Levene istatistiği verilere bakıldığında gerçekleşen kullanım hariç diğer değişkenlerin varyanslarının homojen olmadığı görülmektedir. Varyans analizi verilerine göre sadece gerçekleşen kullanım değişkeni açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır

($p < 0,042$). Bu değişkenin varyansı homojen olmadığı (Levene $p < 0,001$) için gruplar arasında çoklu karşılaşmalarda post hoc testi olarak *Tamhane* testi kullanılmıştır.

Tablo 5.11. Gerçekleşen Kullanım Açısından Farklara Yönelik ANOVA Tablosu

Tanımlayıcı İstatistikler		N	\bar{x}	ss	Std. Hata
AF	Kullanmıyorum	6	3,194	1,185	0,484
	1-4 Yıl	6	3,722	1,385	0,565
	5-8 Yıl	163	3,391	1,186	0,093
	9-12 Yıl	112	3,635	1,060	0,100
	12 yıldan fazla	39	3,547	1,394	0,223
	Toplam	326	3,496	1,174	0,065
AKK	Kullanmıyorum	6	3,500	0,865	0,353
	1-4 Yıl	6	3,933	1,473	0,601
	5-8 Yıl	163	3,713	1,047	0,082
	9-12 Yıl	112	3,850	1,040	0,098
	12 yıldan fazla	39	3,882	1,275	0,204
	Toplam	326	3,780	1,076	0,060
Tutum	Kullanmıyorum	6	3,278	0,998	0,407
	1-4 Yıl	6	3,861	1,477	0,603
	5-8 Yıl	163	3,522	1,057	0,083
	9-12 Yıl	112	3,696	1,065	0,101
	12 yıldan fazla	39	3,940	1,183	0,189
	Toplam	326	3,634	1,086	0,060
Niyet	Kullanmıyorum	6	2,958	0,900	0,368
	1-4 Yıl	6	3,875	1,481	0,605
	5-8 Yıl	163	3,601	1,081	0,085
	9-12 Yıl	111	3,666	1,146	0,109
	12 yıldan fazla	39	3,974	1,140	0,182
	Toplam	325	3,661	1,119	0,062
Gerçekleşen Kullanım	Kullanmıyorum	6	2,333	0,422	0,172
	1-4 Yıl	6	2,944	1,731	0,707
	5-8 Yıl	163	2,656	0,797	0,062
	9-12 Yıl	112	2,842	1,020	0,096
	12 yıldan fazla	39	3,111	1,010	0,162
	Toplam	326	2,774	0,931	0,052

Varyansların Homojenliği Verileri

		Levene İstatistiği	sd1	sd2	<i>p</i>
AF	Ortalama Bazında	2,103	4	321	0,080
	Medyan Bazında	1,937	4	321	0,104
AKK	Ortalama Bazında	0,835	4	321	0,504
	Medyan Bazında	0,697	4	321	0,594
Tutum	Ortalama Bazında	0,264	4	321	0,901
	Medyan Bazında	0,320	4	321	0,865
Niyet	Ortalama Bazında	0,294	4	320	0,882
	Medyan Bazında	0,061	4	320	0,993
Gerçekleşen Kullanım	Ortalama Bazında	5,287	4	321	0,000
	Medyan Bazında	3,868	4	321	0,004

Tablo 5.11'in devamı

Varyans Analizi Verileri		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p
AF	Gruplar arası	4,942	4	1,236		
	Grup içi	443,108	321	1,380	0,895	0,467
	Toplam	448,050	325			
AKK	Gruplar arası	2,301	4	0,575		
	Grup içi	373,814	321	1,165	0,494	0,740
	Toplam	376,114	325			
Niyet	Gruplar arası	7,190	4	1,797		
	Grup içi	375,961	321	1,171	1,535	0,192
	Toplam	383,151	325			
Tutum	Gruplar arası	7,662	4	1,915		
	Grup içi	398,258	320	1,245	1,539	0,191
	Toplam	405,920	324			
Gerçekleşen Davranış	Gruplar arası	8,546	4	2,137		
	Grup içi	273,141	321	0,851	2,511	0,042
	Toplam	281,687	325			

Alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p=0,042$) görülen gerçekleşen davranış değişkeninin Tablo 5.12'de verilen çoklu karşılaştırma verilerine göre “Kullanmıyorum” ($\bar{x}=2,33$) yanıtı verenler ile “12 yıldan fazla” ($\bar{x}=3,11$) kullandığını belirten katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p=0,045$). Yani EBA'yı uzun zamandır kullanan branş öğretmenleri ile kullanmayan branş öğretmenleri arasında anlamlı bir farkın ortaya çıktığı böylece tabloda yer almıştır.

Tablo 5.12. Gerçekleşen Kullanıma Ait Çoklu Karşılaştırma (Post Hoc - Tamhane) Testi Sonuçları

		Ortalama Farkı	Standart Hata	<i>p</i>	
Gerçekleşen Kullanım	Kullanmıyorum	1-4 Yıl	-0,61111	0,72733	0,997
		5-8 Yıl	-0,32311	0,18311	0,737
		9-12 Yıl	-0,50893	0,19729	0,269
		12 yıldan fazla	-0,77778	0,23616	0,045
	1-4 Yıl	Kullanmıyorum	0,61111	0,72733	0,997
		5-8 Yıl	0,28800	0,70942	1,000
		9-12 Yıl	0,10218	0,71322	1,000
		12 yıldan fazla	-0,16667	0,72493	1,000
	5-8 Yıl	Kullanmıyorum	0,32311	0,18311	0,737
		1-4 Yıl	-0,28800	0,70942	1,000
		9-12 Yıl	-0,18582	0,11487	0,679
		12 yıldan fazla	-0,45467	0,17332	0,109
	9-12 Yıl	Kullanmıyorum	0,50893	0,19729	0,269
		1-4 Yıl	-0,10218	0,71322	1,000
		5-8 Yıl	0,18582	0,11487	0,679
		12 yıldan fazla	-0,26885	0,18824	0,821
	12 yıldan fazla	Kullanmıyorum	0,77778	0,23616	0,045
		1-4 Yıl	0,16667	0,72493	1,000
		5-8 Yıl	0,45467	0,17332	0,109
		9-12 Yıl	0,26885	0,18824	0,821

5.4.4. Hipotez Testlerine Yönelik Olarak Yapılan Analizler

Araştırma modelinde yer alan değişkenler arasındaki etkilere yönelik olarak kurulan hipotezlerin test edilmesi amacıyla regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizleri öncesinde değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır

5.4.4.1. Korelasyon Analizi

Tablo 5.13'te değişkenlere ait korelasyon analizi sonuçları verilmektedir. Bütün değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. En güçlü ilişki niyet ve tutum arasında ($r=0,822$; $p<0,01$) bulunmuşken en düşük ilişki ise AKK ile gerçekleşen kullanım davranışı arasındadır ($r=0,450$; $p<0,01$).

Tablo 5.13. Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi Tablosu

Değişken	\bar{x}	S_s	AF	AKK	Tutum	Niyet	Davranış
AF	3,49	1,17	1				
AKK	3,78	1,08	0,698**	1			
Tutum	3,63	1,09	0,746**	0,672**	1		
Niyet	3,66	1,12	0,682**	0,592**	0,822**	1	
Davranış	2,77	0,93	0,531**	0,450**	0,644**	0,650**	1

** . Korelasyon 0,01 seviyesinde anlamlıdır (iki uçlu).

N=326

5.4.4.2. Regresyon Analizi Bulguları

Gerçekleştirilen basit doğrusal regresyon analizlerinin raporlanmasında regresyon verilerine ilave olarak varyans şişkinlik değeri (VIF) ile Durbin-Watson test değerleri verilmiştir. Field (2009), otokorelasyonun kontrolü için kullanılan Durbin-Watson değerinin 1 ile 3 arasında olmasını ve VIF değerinin ise 10'dan küçük olmasını önermektedir.

Tablo 5. 14 AKK'nin AF üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre AKK'nin AF üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,001$; $\beta = 0,698$; $t = 17,554$) ve pozitif yönde bir etkisi bulunmakta ve AF'nin yüzde 48,6'sı AKK tarafından açıklanmaktadır ($R^2 = 0,486$). Bu sonuçlara göre H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5.14. AKK'nin AF üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımlı Değişken: Algılanan Fayda</i>					
<i>Bağımsız Değişken</i>	B	B	T	VIF	P
Algılanan Kullanım Kolaylığı	0,762	0,698	17,554	1,000	<0,001
Model: $p < 0,001$	F=308,130		$R^2 = 0,486$	Durbin-Watson: 1,936	

Tablo 5.15 AF ve AKK'nin tutum üzerindeki ilişkisine yönelik regresyon sonucunu göstermektedir. Buna göre AKK ve AF'nin tutum üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,001$) ve pozitif yönde bir etkisi bulunmakta ve tutumun yüzde

59,8'i AF ve AKK tarafından birlikte açıklanmaktadır ($R^2=0,598$). Bu sonuçlara göre H_2 ve H_3 hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 5.15. AF ve AKK'nin Tutum Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Sonuçları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Bağımlı Değişken:</i> Tutum		T	VIF	<i>p</i>
	B	B			
Algılanan Fayda	0,499	0,539	10,977	1,951	<0,001
Algılanan Kullanım Kolaylığı	0,298	0,296	6,020		<0,001
Model: $p<0,001$	F=242,891		$R^2=0,598$	Durbin-Watson:2,118	

Tablo 5.16'da AF, AKK ve tutumun niyet üzerindeki etkisini açıklamaya yönelik regresyon tablosu verilmektedir. Kurulan model istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$) ve bağımsız değişkenler AF ve tutumun niyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ($p_{AF}=0,004$ ve $p_{Tutum}<0,001$) bir etkisi bulunurken AKK'nin niyet üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p_{AKK}=0,716$). Niyetin %68,4'ü analiz değişkenleri tarafından açıklanmaktadır. Bu sonuçlara göre H_4 ve H_5 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5.16. AF, AKK ve Tutumun Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Sonuçları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Bağımlı Değişken:</i> Niyet		T	VIF	<i>p</i>
	B	B			
Algılanan Fayda	0,143	0,150	2,927	2,679	0,004
Algılanan Kullanım Kolaylığı	0,017	0,017	0,716	2,176	0,716
Tutum	0,720	0,699	14,146	2,504	<0,001
Model: $p<0,001$	F=234,602		$R^2=0,684$	Durbin-Watson:2,065	

Tablo 5.17'de AF'nin niyet üzerindeki etkisine yönelik regresyon tablosu bulunmaktadır. Buna göre AF'nin niyet üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,001$) ve pozitif yönde bir etkisi bulunmakta ve niyetin yüzde 46,4'ü AKK tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,464$). Bu sonuçlara göre H_6 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5.17. AF'nin Niyet Üzerindeki İlişisine Yönelik Regresyon Sonuçları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Bağımlı Değişken: Niyet</i>		t	VIF	p
	B	B			
Algılanan Fayda	0,650	0,682	16,780	1,000	<0,001
Model: $p < 0,001$	F=281,775		R ² =0,464	Durbin-Watson:2,006	

Tablo 5.18 niyetin gerçekleşen davranış üzerindeki ilişkisine yönelik regresyon sonuçlarını içermektedir. Buna göre niyetin gerçekleşen kullanım üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,001$) ve pozitif yönde bir etkisi bulunmakta ve niyetin yüzde 42'si niyet tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,420$).

Tablo 5.18. Niyetin Gerçekleşen Kullanım Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Sonuçları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Bağımlı Değişken: Gerçekleşen Kullanım</i>		T	VIF	P
	B	B			
Niyet	0,541	0,650	0,650	1,000	0,001
Model: $p < 0,001$	F=236,0600		R ² =0,420	Durbin-Watson:1,784	

5.4.5. Hipotez Testlerinin Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma doğrultusunda altı adet hipotez geliştirilmiştir ve gerçekleştirilen analizler neticesinde hipotezlerin sonuçları toplu olarak Tablo 5.19'da yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi tüm hipotezlerin kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.19. Hipotez Testi Sonuçları

Hipotezler		Kabul / Ret
H₁	Branş öğretmenlerinin EBA kullanımını kolay bulmaları, onların algıladıkları fayda üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.	Kabul
H₂	Algılanan fayda tutum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.	Kabul
H₃	Algılanan kullanım kolaylığı tutum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.	Kabul
H₄	Algılanan fayda niyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.	Kabul
H₅	Branş öğretmenlerinin kullanıma yönelik tutumları niyet üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.	Kabul
H₆	Branş öğretmenlerinin EBA kullanımına yönelik niyetleri EBA kullanım davranışı istatistiksel olarak olumlu etkilemektedir.	Kabul

6. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar ve Tartışma

Teknolojinin çok hızlı gelişme gösterdiği son yıllarda insanların birçoğu teknolojiyi yaşamlarına dahil etmiş, yaşamlarının bir parçası haline getirmiştir. Teknolojinin vazgeçilmez olmasıyla birlikte insanların teknolojiyi kabul düzeyleri de merak konusu olmuştur. Bu araştırmada da teknolojinin hızlı gelişme göstermesi ile eğitim programlarına alternatif oluşturan uzaktan eğitim programları ele alınmış, böylece öğretmenlerin bu programları kabul edişleri teknoloji kabul modeli çerçevesinde ele alınmıştır. Branş öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin algıladıkları fayda, kullanım kolaylığı, tutum ve niyet davranışın gerçekleşmesi sürecine etki edip, etmediği ele alınmıştır. Bu araştırmada uzaktan eğitim programlarının öğretmenler tarafından algısının teknoloji kabul modeli bağlamında incelenmesi ele alınmıştır. Bu doğrultuda elde edilen sonuçlar şunlardır;

Öğretmenler cinsiyetine göre ele alındığında algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, tutum ve gerçekleşen davranışta anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur

Öğretmenler medeni durumuna göre ele alındığında algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, tutum ve gerçekleşen davranışta anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Öğretmenlerin eğitim durumuna yönelik karşılaştırma tablosunda lisans ya da lisansüstü mezunu olmasının anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin pandemi öncesi EBA kullanımına yönelik verilerde EBA kullananlar ile kullanmayanlar arasında AF, tutum, niyet ve gerçekleşen davranış açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Pandemi öncesi EBA kullananların AF, tutum, niyet ve gerçekleşen davranış açısından ortalamaları kullanmayanlardan daha yüksektir. Algılanan kullanım kolaylığı açısından ise anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okulun bulunduğu yer açısından farklara bakıldığında algılanan fayda ve niyet açısından gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çoklu karşılaştırma testlerine göre belde-köyde çalışanlar işe ilçe merkezinde çalışanları algıladıkları fayda ve niyetleri istatistiksel olarak farklıdır.

Branş öğretmenlerinin algılanan kullanım kolaylığı, algılanan faydayı pozitif yönde etkilemiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim programlarını kolay bir şekilde kullanabiliyor olması algıladıkları fayda düzeyini de arttırmaktadır. Bu bulgu daha önce yapılan Ma ve diğerlerinin (2005: 387 -395) yaptığı çalışmalar ile aynı sonucu vermektedir. Ma ve diğerleri; İsveç'te öğrenim gören 84 öğretmen adayı ile bilgisayar teknolojilerini kabul etme düzeylerini belirlemeye yönelik araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma ile birlikte AF'nin niyet üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu, AKK'nin AF'yi olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır. AKK'nin niyet ve öznel normun AF ve niyet üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemiştir. Bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Branş öğretmenlerinin algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı, tutumu pozitif yönde etkilemektedir. Öğretmenlerin algıladıkları fayda ve kullanım kolaylığı arttıkça tutumları da bu yönde pozitif olarak artış göstermektedir. Menzi, Önal ve Çalışkan'ın 21 öğretim elemanına görüşme formu uygulayarak mobil teknolojileri eğitimlerinde kullanıp, kullanmadıklarını ve bu teknolojiye ilişkin tutum ve niyetlerini ele aldıkları araştırma sonucunda AF'nin tutum üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Menzi, Önal ve Çalışkan (2010: 40- 55) tarafından yapılan çalışmada da aynı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Branş öğretmenlerinin algılanan fayda ve tutum, niyeti pozitif yönde etkilemekteyken algılanan kullanım kolaylığının anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. Öğretmenlerin algıladıkları fayda, kullanım kolaylığı ve tutuma yönelik artış gerçekleştiğinde niyet de bu durumdan olumlu yönde etkilenmektedir. Avcı ve Yıldız pandemi zamanında uzaktan eğitimle öğrenim gören öğrencilerin memnuniyetlerini, davranışlarını TKM ile incelemiştir. Araştırma sonucunda AF'nin memnuniyet ve niyet üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu, aynı zamanda memnuniyetin de davranışsal niyeti anlamlı olarak etkilediği belirlenmiştir. Avcı ve Yıldız (2021: 814- 830) tarafından yapılan çalışmada da algılanan faydanın niyet üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmada da aynı sonuçlara ulaşılmıştır.

Branş öğretmenlerinin algılanan faydanın niyet üzerinde anlamlı pozitif yönde etkisi tespit edilmiştir. Öğretmenlerin algıladıkları fayda arttıkça uzaktan eğitim programlarını kullanma niyetleri de bu durumdan olumlu etkilenmiştir. Aras, Özdemir

ve Bayraktaroğlu insan kaynaklarının bilgi sistemlerine dair algılarını TKM ile ele almışlardır. 302 insan kaynakları bilgi sistemleri kullanıcılarına anket uygulanmıştır. Algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda niyeti olumlu etkilerken niyet de gerçekleşen davranışa olumlu etkide bulunmuştur. Ayrıca tutumun niyete etkisi olduğu düşünülürken araştırmada bu sonuca ulaşılammıştır. Aras, Özdemir ve Bayraktaroğlu (2015: 343- 351) yaptığı çalışmada algılanan faydanın niyeti anlamlı ve pozitif şekilde etkilediği belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır.

Niyetin gerçekleşen kullanım üzerinde pozitif yönde etkisi mevcuttur. Öğretmenlerin niyet faktörü pozitif yönde olduğunda gerçekleşen kullanımda pozitif yönde artış göstermektedir. Atik, Baraz ve Atik Anadolu Üniversitesi'nde uzaktan eğitim gören 7575 öğrencinin katıldığı online anket uygulamışlardır. Ankette öğrencilerin öğrenme yönetim sistemleri kullanımlarının TKM çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Anket sonucunda öğrencilerin niyetlerinin performanstan, alışkanlıklardan ve kullanım kolaylığından olumlu olarak etkilendiği belirlenmiştir Atik, Baraz ve Atik (2021: 503- 522) yaptığı çalışmada niyetin kullanım davranışını olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

6.2. Gelecekte Yapılacak Çalışmalar İçin Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda gelecekte yapılacak çalışmalar için aşağıdaki başlıklar önerilebilir:

- Branş ve sınıf öğretmeni gibi farklı gruplar arasında karşılaştırma içeren araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Öğretmenler kuşaklara ayrılarak kuşak farklılıklarına yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenlerin uzaktan eğitim programlarına yönelik tutumlarının farklılık oluşturmaya yol açan sebepler araştırılabilir.
- Uzaktan eğitim programları ile örgün eğitim programlarında öğrenim gören kişiler arasında oluşan tutum, niyet, algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı ve gerçekleşen davranışı ortaya çıkaracak çalışmalar yapılabilir.

- Özel okullar ve devlet okullarının birlikte bulunduğu örneklem ile çalışma yapılabilir.
- EBA içerikleri zenginleştirilerek öğretmenler için daha cazip hale getirilebilir.
- EBA kullanımından algılanan fayda öğretmenler tarafından sağlanırsa bu yönde gerçekleşen davranış sayısında da artış sağlanabilir.
- Öğretmenlerin EBA kullanımında olumsuz algıları araştırılarak bu olumsuzlukların giderilmesi sağlanır.
- Öğretmenlerin teknoloji kullanma yeteneklerini geliştirmek için çeşitli hizmet içi seminerler düzenlenebilir.
- Öğretmenlerin teknoloji kullanım tutumunu olumsuz etkileyen faktörler belirlenerek olumsuzluklar minimuma indirgenebilir.
- Öğretmenlerin derslerinde aktif olarak EBA'yı kullanabilmelerini sağlamak amacıyla okullardaki internet alt yapısı güçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akçay, H., Tüysüz, C., Feyzioğlu, B., & Oğuz, B.** (2008). Bilgisayar tabanlı ve bilgisayar destekli kimya öğretiminin öğrenci tutum ve başarısına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2).
- Aktaş, D. Özer, G. , Özcan, M. & Aktaş, S.** (2010). Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ile İncelenmesi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* , 5 (19) , 3278-3293.
- Aktay, S. & Keskin, T.** (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2 (3), 27-44.
- Alkan, C.** (1987). Açıköğretim “Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: Ankara.
- Alkan, C.** (1996). *Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi*. Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu (12-15 Kasım 1996) Bildiriler, MEB, FRTEM, Ankara.
- Alkan, C.** (1998). Eğitim Teknolojisi ve Uzaktan Eğitimin Kavramsal Boyutları. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. s.52. Ankara .
- Allen, I. E. ve Seaman, J.** (2017). Digital Learning Compass: Distance Education Enrollment Report: 2017. Babson Survey Research Group.
- Aras, M., Özdemir, Y., & Bayraktaroğlu, S.** (2015). İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerine Yönelik Algıların Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi. *Ege Akademik Bakış*, 15(3), 343.
- Ari, E., Yılmaz, V., & Bekteş, R.** (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Davranışlarının Teknoloji Kabul Modeli ile Araştırılması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(27), 67.
- Avcı, İ., & Yıldız, E.** (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimi Kullanan Öğrencilerin Memnuniyet ve Davranışlarının Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(3).
- Aydemir, M.** (2018). Uzaktan Eğitim Program, Ders ve Materyal Tasarımı. Ankara: Eğitim Yayınevi

Aziz, A. (1982). *Radyo ve Televizyonla Eğitim*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Araştırmaları Merkezi Yayın No:2, Ankara.

Bacanak, A., Karamustafaoglu, O. & Köse, S. (2003). Yeni Bir Bakış: Eğitimde Teknoloji Okuryazarlığı. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (14) , 191-196 .

Bağlıbel, M., Samancıoğlu, M., & Summak, M. S. (2010). Okul Yöneticileri Tarafından E-Okul Uygulamasının Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeline Göre Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 331-348.

Baraz, A. B., Emre, A. T. İ. K., & Ezgi, A. T. İ. K. Öğrenme Yönetim Sistemi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(24), 503-522.

Belkhamza, Z. ve Wafa, S.A. (2009), “The Effect of Perceived Risk on the Intention to Use E-commerce: The Case of Algeria”, *Journal of Internet Banking and Commerce*, s. 14-1.

Birkök, M. C. (2004). Uzaktan Eğitimin Sosyolojik Kavramlarla Analizi. *Journal of Human Sciences*, 1(1).

Bozkurt, A. (2016). *Bağlantıcı kitlesel açık çevrimiçi derslerde etkileşim örüntüleri ve öğreten-öğrenen rollerinin belirlenmesi*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı. Eskişehir.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, C 3, S 2, ss 85-124

Bozpolat, C., & Seyhan, H. (2020). Mobil Ödeme Teknolojisi Kabulünün Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi: Ampirik Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 119-145.

Bunker, E. (2003). The History of Distance Education Through the Eyes of The International Council for Distance Education. M. G. Moore & W. G. Anderson (Ed.),

Handbook of distance education içinde (49–66. ss.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Çakır, C. B. (2009). İnternet Üzerinden Satın Alma Davranışının İncelenmesi ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış *Yüksek Lisans Tezi*. İTU Fen Bilimleri Enstitüsü.

Çallı, İ., Bayram, Y., & Karacadağ, M. C. (2002). Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Geleceği ve E-Üniversite. Uluslararası Katılımlı, Açık Ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002.

Çelik H. C., R. Bindak, (2003), “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Gore İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, S: 10,ss. 27-38.

Çelik, H., İ. İpçioğlu, (2006), “Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımını Benimseme Davranışları Üzerinde Ampirik Bir Çalışma”, Hacettepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, S. 24, ss. 111-159.

Cheng, J.M.S., Sheen, G.J. ve Lou, G.C. (2006), “Consumer Acceptance Of The İnternet As A Channel Of Distribution In Taiwan - A Channel Function Perspective”, *Technovation*, Volume 26, Issue 7, July 2006, s.856- 864.

Coşgun, C. (2007). Uzaktan Eğitim için Web Tabanlı Bir Platform Geliştirilmesi ve Mekanik Derslerine Uygulanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete Dayalı Uzaktan Öğretim Ve Üniversite Kütüphaneleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.

Davis F.D., (1989), “Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology”, *MIS Quarterly*, 13, ss. 319- 340.

Davis, F. D., R P. Bagozzi vd., (1989), “User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models”, *Management Science*, 35(8), s. 984.

Davis, F.D., (1993), “User Acceptance Of Information Technology: System Characteristic, User Perceptions And Behavioral Impacts”, *International Journal of Man-Machine Studies*, S. 38, ss. 475-487.

DeLone, W & McLean, E. (1992) “Information systems success: The quest for the dependent variable”. *Information Systems Research*, 3, 1 60–95.

- Demir, A.**, (1981), *Cağdaş Teknolojik Gelişmeler -Sosyo Ekonomik Etkileri ile*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Yayın No:472,
- Dnasky, K. H., Gamm, L.D., Vasey, J.J.ve Barsukiewich, C.K.** (1999). “Electronic medical records: Are physicians ready?”, *Journal of Healthcare Management*, Vol.44 (6), s.318-329.
- Engin, A. O., Tösten, R., & Kaya, M. D.** (2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 69-80.
- Etlican, G.** (2012). *X ve Y Kuşaklarının Online Eğitim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Eyüboğlu, F. A. B., & Yılmaz, F. G. K.** (2018). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumları, Dijital Yerli Olma Durumları ve Teknoloji Kabulü Arasındaki İlişkinin Birbirleri İle Ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Field, A.** (2009). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics (3rd Edition.)*. Sage Publications London.
- Fishbein, M. ve Ajzen, I.** (1975), “Belief, Attitude, Intention and Behavior: Introduction to Theory and Research”, Addison-Wesley, Reading, MA.
- Gökbulut, B.** (2021). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim ve Mobil Öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11 (1) , 160-177 .
- Gülbahar, Y.** (2009). *E-öğrenme*. Pegem Akademi.
- Günlük, M., Gökhan, Ö. Z. E. R., & Özcan, M.** (2019). Muhasebe Akademisyenlerinin Muhasebe Eğitiminde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Kullanımına Yönelik Algılarının Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(1), 65-90.
- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E.** (2010). *Multivariate Data Analysis Seventh Edition* Prentice Hall.
- Hall, O.** (2006). Enhancing Management Education Using Hybrid Learning Nets: A Perspective from Working Adults. *Journal of Business and Management* - 12(1).

Hiltz, S.R., & Goldman, R. (2004). *Learning Together Online: Research On Asynchronous Learning Networks*. Lawrence Erlbaum Associates.

Hürriyet Gazetesi (2016). MEB'in eğitim programı EBA tanıtıldı. <http://www.hurriyet.com.tr/mebin-egitimprogrami-eba-tanitildi-30256965> adresinden 11.11.2016 tarihinde alınmıştır.

İşbulan, Onur (2015), *Öğretmen Adaylarının Eğitim Amaçlı Facebook Kullanımlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi ve Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.

İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim* (4.Baskı). Ankara: Cantekin Matbaası

İşman, A., (2005), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Sempati, Pegem A Yayınları.

Johnson, J. L. (2003). *Distance Education: The Complete Guide To Design, Delivery, And Improvement*. New York: Teachers College Press.

Kahya, V. (2021). Koronavirüs (COVID-19) salgını süresince zorunlu uzaktan eğitim uygulamalarının birleştirilmiş teknoloji kabul modeli ile araştırılması. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(2), 737-750.

Karakaya, M. ve Aksoy H. H. (2005). *Uzaktan Eğitim Yüksek Lisans Çalışması*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Karaman, S., Özen Ü., Yıldırım S. ve Kaban A., (2009). Açık Kaynak Kodlu Öğretim Yönetim Sistemi Üzerinden İnternet Destekli (Harmanlanmış) Öğrenim Deneyimi, Akademik Bilişim '09 – XI. Akademik Bilişim Konferansı, 11-13 Şubat 2009 Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, ss. 63-68.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Kaya, Z. ve Odabaşı, F. (1996). "Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Gelişimi", Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1.

Keegan, D. (1986). *Interaction And Communication. The Foundations of Distance Education* içinde (89–107. ss.). Kent, UK: Croom Helm.

Keegan, D. (1986). *The Foundations of Distance Education*. London: Croomhelm.

- Keller, C.** (2005), “Virtual Learning Environments: Three Implementation Perspectives”, *Learning, Media and Technology*, Vol.30, s.299-311.
- Kılıç, S.** (2016). Cronbach’ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kılınç, M.** (2015) Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Etkililiği Üzerine Bir Araştırma (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kırık, A. M.** (2014). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu. *Marmara İletişim Dergisi*. 21,73-94.
- Kırık, A. M.** (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi* 21, 73-94.
- Kim, H. Y.** (2013). Statistical Notes for Clinical Researchers: Assessing Normal Distribution(2) Using Skewness and Kurtosis Restorative Dentistry&Endodontics, 38(1), 52-54.
- Kurt, Ö. E.** (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakış açılarının teknoloji kabul modeli ve bilgi sistemleri başarı modeli entegrasyonu ile belirlenmesi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 7(3).
- Lee, Y., Kenneth A. K., vd,** “The Technology Acceptance Model: Past, Present, and Future”, *Communications of the Association for Information Systems*, 2003, 12(50), ss. 752-780.
- Lin, H. F.** (2007). Measuring Online Learning Systems Success: Applying The Updated DeLone and McLean Model. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(6), 817-820.
- Ma, W.W., Anderson, R. ve Streith, K. O.** (2005), “Examining User Acceptance of Computer Technology: An Empirical Study of Student Teachers”, *Journal of Computer Assisted Learning*, Vol: 2, s. 387-395.
- Menzi, N., Nezh, Ö., & ÇALIŞKAN, E.** (2012). Mobil teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik akademisyen görüşlerinin teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1), 39-55.

Milliyet Gazetesi (2016). EBA kurs hizmetinden yararlanabilmek için başvurular ne zaman yapılacak? <http://www.milliyet.com.tr/eba-kurs-hizmetinden-gundem-2307472/> adresinden 11.11.2016 tarihinde alınmıştır.

Moore, M. G. (1993). Theory of Transactional Distance. *Theoretical Principles of Distance Education* içinde (20–35. ss.). London: Routledge.

Mutlu, M. E., Erorta, Ö. Ö., Kayabaş, B. K., & Kayabaş, İ. (2014). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde E-Öğrenmenin Gelişimi.

Noe, R. A., 2009. İnsan Kaynaklarının Eğitimi Ve Geliştirilmesi. 4. Baskı. C. Çetin (Çev.), İstanbul: Beta Basım (Orjinal Basım Tarihi 2008).

Özarlan, M., Kubat, B. ve Bay, F. Ö. (2007). Uzaktan Eğitim İçin Entegre Ofis Dersi'nin Web Tabanlı İçeriğinin Geliştirilmesi ve Üretilmesi. IX. Akademik Bilişim Konferansı. Kütahya. Dumlupınar Üniversitesi.

Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.

Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.

Özer G. ve Yılmaz, E. (2010), “Mantıklı Eylem Teorisi (MET) ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama”, İktisat İşletme ve Finans, 25, (290) 2010, s. 65-88.

Özer, B. (1989). Türkiye'de Uzaktan Eğitim: Anadolu Üniversitesi

Özer, M. (2020). Educational policy actions by the ministry of national education in the times of COVID-19. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129.

Özkan, E., & Yeşilirmak, S., Uzaktan Eğitim Sürecinin Bilgi Sistemleri Başarı Modeli ve Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi: OSTİM Teknik Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(3), 639-650.

Papi, Cathia ve Büyükaslan, Ali (2007). “Türkiye ve Fransa'daki Uzaktan Eğitimde Gelişmeler: Hangi Eğitim Hakkı”, Marsilya: Colloque Tice Mediterranee - Uzaktan Eğitimde İnsan / Değişim Sorunsalı.

- Park, S. Y.** (2009). An Analysis Of The Technology Acceptance Model In Understanding University Students' Behavioral Intention To Use E-Learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 12(3), 150-162.
- Rıza, E. T.** (1997). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları (1). (Genişletilmiş Ve Geliştirilmiş 4.Baskı). İzmir: Anadolu Matbaası.
- Roca, J. C., Chiu, C. M., & Martínez, F. J.** (2006). Understanding E-Learning Continuance Intention: An Extension of the Technology Acceptance Model. *International Journal of Human-Computer Studies*, 64(8), 683-696.
- Saygılı, M., Yalçıntekin, T., & Çakırsoy, E.** (2022). Muhasebe Programlarına Yönelik Değişirme Niyetinin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Çerçevesinde İncelenmesi: Sakarya İli Örneği. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 22(66), 129-146.
- Schlosser, A. L. ve Simonson, M.** (2002). Distance education: Definition and glossary of terms (Second ed.). Iap.
- Schlosser, C. A., & Anderson, M. L.** (1994). *Distance Education: Review of The Literature*. Ames, IA: Iowa Distance Education Alliance. (ERIC No. ED382159).
- Şenel, A., & Gençoğlu, S.** (2003). Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65.
- Serçemeli, M., & Kurnaz, E.** (2016). Denetimde Bilgi Teknoloji Ürünleri Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ile Araştırılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 45(1), 43-52.
- Solak, M.** (2012). *Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına karşı tutumlarının teknoloji kabul modeline göre incelenmesi* (Yayınlanmamış YL Tezi, Sakarya Üniversitesi).
- Sun, P. C., Tsai, R. J., Finger, G., Chen, Y. Y., & Yeh, D.** (2008). What drives a successful e-Learning? An empirical investigation of the critical factors influencing learner satisfaction. *Computers & education*, 50(4), 1183-1202.
- Tabacnick, B.G., L.S. Fidell.** (2007). *Using Multivariate Statistics*. 5. Basım, Pearson, Boston.
- Taşdelen, B., & Aydın, C.** (2021). Genç Tüketicilerin Sosyal Medya Reklamlarına Yönelik Satın Alma Davranışlarının Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi:

Gümüşhane Üniversitesi Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(4), 1741-1756.

Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.

Teo, T. (2009). “Modelling Technology Acceptance in Education: A Study of Pre-service Teachers”, *Computers&Education*. 52. 302-312.

Tonbuloğlu, B., (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Paydaş Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. (Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Topçuoğlu, E., Kavak, O., & Kaygın, E. Sağlıkta Yönetim Bilişim Sistemi Olarak MHRS'nin Teknoloji Kabul Modeli ile Analizi. *Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi*, 2(1).

Toraman, Y., & Yüksel, C. (2022). COVID-19 Salgını Sürecinde Tüketicilerin Yeni Teknolojileri Benimsemelerinin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Çerçevesinde Temassız Teslimat Özelinde İncelenmesi: Mobil Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(COVID-19 ÖZEL SAYISI), 17-34.

Torun, N. K., & Cengiz, E. (2019). Endüstri 4.0 Bakış Açısının Öğrenciler Gözünden Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ile Ölçümü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (22), 235-250.

Turan, A. H., & Çolakoğlu, B. E. (2008). Yüksek Öğretimde Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulü ve Kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde Ampirik Bir Değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121.

Turan, B., & Haşit, G. (2014). Teknoloji kabul modeli ve sınıf öğretmenleri üzerinde bir uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 6(1).

Turan, B., & İpçioğlu, İ. (2018). Planlı Davranış Teorisi ile Whistleblowing Niyetinin İncelenmesi: Sağlık Sektörü Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 147-166.

Türel, Y. & Varol, A., (2005). Sanal Sınıf Eğitim Merkezi Otomasyonu, BILTEK International Informatics Congress, 12-14 Haziran 2005 Eskişehir.

Türker, A. & Güven, C. (2016). Lise Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Projesinden Yararlanma Düzeyleri Ve Proje İle İlgili Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 244-254.

Tüysüz, C. & Çümen, V. (2016). EBA Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 278-296.

Tzou, R.C. ve Lu, H.P. (2009), "Exploring the Emotional, Aesthetic, and Ergonomic Facets of Innovative Product on Fashion Technology Acceptance Model", *Behaviour & Information Technology*, 28:4, s.311-322.

UNESCO (2020, March 27). Teacher Task Force Calls To Support 63 Million Teachers Touched By The COVID-19 Crisis. UNESCO.

Usluel, Y. K., & Mazman, S. G. (2013). Eğitimde Yeniliklerin Yayılımı, Kabulü ve Benimsenmesi Sürecinde Yer Alan Öğeler: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:03 No:39 S: 60-74.

Uşun, Salih. (2006). Uzaktan Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ünsal, H. (2004). Web Destekli Eğitim, Elektronik Öğrenme ve Web Destekli Öğretim Programlarındaki Çeşitli Ders Modelleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 375-388.

Venkatesh, V., Davis, F. D. (2000), "A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies". *Management Science*, 46(2), 186–204.

Venkatesh, V., Morris, M., Davis, G., & Davis, F. (2003). *User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View*.

Wedemeyer, C. A. (1975). Implications Of Open Learning For Independent Study. *10th ICCE Conference*, 15 Mayıs, Brighton, Birleşik Krallık.

Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenebilir Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>

Yavuz, M. S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin Covid-19 sürecinde çevrimiçi eğitime ilişkin tutum ve niyetlerinin tespiti: Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde bir*

araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yeniad, M., (2006). Uzaktan Eğitimde Kullanılmak Üzere Web Tabanlı Bir Portal Yazılımı Geliştirme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: ukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yüce, H. (2010). Dönüşüm Sürecinde Bilişim Toplumunun Etik Sorunları: Türkiye’de Üniversiteler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.

EKLER

EK-1 Anket Formu:

Bu anket çalışması Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. İsa İPÇİOĞLU'nun danışmanlığında Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Yüksek Lisans Programı çerçevesinde hazırlamakta olduğum "Uzaktan Eğitim Programlarının Öğretmenler Tarafından Algısının Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi için veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Veriler hiçbir şartta herhangi bir kurum ya da kişi ile paylaşılmayacaktır. Çalışmamıza ilgi gösterdiğiniz ve anketi cevaplamak için zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Sorularda geçen EBA ifadesi Eğitim Bilişim Ağı kavramının kısaltmasıdır.

Elif OKAT

1. BÖLÜM

Açıklama: Bu bölümde kişisel ve mesleki durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen durumunuzu en iyi yansıtan bilgiyi yazarak ve ilgili seçeneği işaretleyerek belirtiniz. Lütfen size en uygun cevabı ilgili kutucuğu işaretleyerek ya da boşluğu doldurarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2. Yaşınız? (Lütfen rakamla yazınız) _____

3. Eğitim Durumunuz?

Ön Lisans Lisans Lisans Üstü

4. Okulunuzun bulunduğu bölge?

İl Merkezi İlçe merkezi Belde Köy

5. Okulunuzun türü:

Devlet okulu Özel Okul

6. Medeni Durumunuz?

Evli Bekar

7. Kaç yıldır Eğitim Bilişim Ağını (EBA) kullanıyorsunuz?

Kullanmıyorum 1 yıldan az 1-4 yıl 5-8 yıl 9-12 yıl 12 yıldan fazla

8. Derslerinizi öğretirken kaç yıldır Eğitim Bilişim Ağını (EBA) kullanıyorsunuz?

Kullanmıyorum 1 yıldan az 1-4 yıl 5-8 yıl 9-12 yıl 12 yıldan fazla

9. EBA 'ya hangi donanım ile katılıyorsunuz?

Bilgisayar Tablet Telefon

10. Pandemi öncesinde de derslerinizde EBA'dan yararlanır mıydınız?

Evet Hayır

11. Mesleğinizdeki toplam çalışma süreniz? _____ (Lütfen yıl olarak rakamla yazınız)

2. BÖLÜM

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için uygun olana çarpı (X) işareti koyunuz.

EK-2 Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Etik Kurul Kararı

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
ALGILANAN FAYDA					
1. EBA kullanmak işlerimi daha çabuk yapmamı sağlar.					
2. EBA kullanmak iş performansımı artırır.					
3. EBA kullanmak işteki üretkenliğimi artırır.					
4. EBA kullanmak işteki etkinliğimi artırır.					
5. EBA kullanmak işlerimi daha kolay yapmamı sağlar.					
6. Derslerimde EBA kullanmayı yararlı buluyorum.					
ALGILANAN KULLANIM KOLAYLIĞI					
1. EBA'nın kullanımını öğrenmek benim için kolaydır.					
2. Derslerimde kullandığım EBA'nın araçlarına istediğim şeyleri yaptırmak benim için kolaydır.					
3. EBA araçlarının kullanımını açık ve anlaşılır buluyorum.					
4. Ders esnasında kullandığım EBA kullanımında ustalaşmak benim için kolaydır.					
5. Genel olarak EBA araçlarının kullanımı kolaydır.					
KULLANIMA YÖNELİK TUTUM					
1. Derslerimde EBA'yı kullanmak oldukça iyi bir fikir.					
2. Derslerimde EBA'nın olanaklarını kullanmak dersi eğlenceli ve ilginç yapıyor.					
3. EBA'yı kullanarak ders yapmak hoşuma gidiyor.					
4. Mesleğimde EBA'nın olanaklarını kullanmak beni mutlu ediyor.					
5. İşimde EBA kullanmaya hevesliyim.					
6. EBA araçlarını kullanmayı öğrenmek yeni beceriler kazanmak gibidir, ne kadar çok pratik yapılırsa o kadar mükemmel olunur.					
NİYET					
1. Gelecekte derslerimde EBA kullanmayı düşünüyorum.					
2. Derslerimde EBA'yı daha sık kullanmayı düşünüyorum.					
3. Gelecekte derslerimde EBA'yı devam ettirmeye niyetim var.					
4. Gelecekte derslerimde EBA'yı kullanmaya devam edeceğimi biliyorum.					
GERÇEKLEŞEN KULLANIM					
1. EBA'nın içeriklerinin kullanımına çok zaman ayırıyorum.					
2. EBA'nın içeriklerini seyrek kullanırım.					
3. EBA'nın içerikleri olmadan verimli çalışmam.					
4. EBA'nın içeriklerini çok sık kullanırım.					

Evrak Tarih ve Sayısı: 03/09/2021-41155

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurul

Sayı : E-54674167-050.01.04-41155
Konu : Kararlar

03/09/2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 20.04.2021 tarihli ve 19023 sayılı yazısı,
b) Üniversitemiz Etik Kurulu'nun 26.08.2021 tarihli ve 8 sayılı Oturum Kararı'.

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün ilgi (a) yazısı eki Prof. Dr. İsa İPÇİOĞLU'nun danışmanlığını yürüttüğü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Tezli İ.Ö. Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif OKAT'ın "Uzaktan Eğitim Programlarının Öğretmenler Tarafından Algısının Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında İncelenmesi" isimli çalışmasının etik açıdan uygunluğu görüşülmüş olup, çalışmada etiğe aykırılık bulunmadığına Üniversitemiz Etik Kurulu'nun 26.08.2021 tarihli ve 8 sayılı toplantısının 6 nolu kararı ile toplantıya katılanların oy birliği ile karar verildi.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. İsmail Hakkı İŞCAN
Etik Kurul Başkanı

Dağıtım:
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne
Sayın Prof. Dr. İsa İPÇİOĞLU

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSU49MNU3C Pin Kodu :17072
Adres:Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Rektörlüğü 11030 Bilecik
Telefon:0228 214 10 22 Faks:0228 214 10 17
e-Posta:ozelkalem@bilecik.edu.tr Web:bilecik.edu.tr
Kep Adresi:bseu@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/bilecik-seyh-edebali-universitesi-ebys>

Bilgi için: Birol KARA
Unvanı: Memur

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-3 Dünya’da İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları (Kaya,2002)

1728	İsveç	Boston Gazetesinde mektupla steno dersleri verileceği duyuruldu.
1840	İngiltere	Isaac Pitman tarafından İngiltere’de mektupla steno eğitimi verilmeye başlandı.
1856	Almanya(Berlin)	Uzaktan eğitim veren kurumsal yapıda bir dil okulu kuruldu.
1870	ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesi uzaktan eğitim programı başlattı.
1873	ABD	Anna Eliot Ticknor tarafından ‘Evde Çalışmayı Destekleme Derneği’ kuruldu. Bu dernek ABD’deki ilk uzaktan eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
1882	ABD(New York)	William Rainey Harper Chautauqua bir mektupla öğrenim programı başlattı.
1883	ABD (New York)	Mektupla Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1884	Almanya(Berlin)	Öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan Rustinehes Öğretim Okulu’ açıldı.
1886	ABD Pennsylvania Devlet Üniversitesi	kurumsal yapıda uzaktan eğitim ağını kuran ilk üniversite oldu.
1890	ABD	Evde öğrenim kursları "Mektupla Öğrenim Okullarına" dönüştü.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi’nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim uygulamaları yükseköğretimde başlatıldı.
1922	Yeni Zelanda	Mektupla Öğrenim Okulu açıldı.
1939	Fransa	Uzaktan Eğitim Merkezi kuruldu.
1939	Rusya	Uzaktan eğitimde halk eğitimi boyutunda uygulamalar başlatıldı.
1948	Japonya	Eğitim yasası kapsamında askerliğe ve okula devam edemeyenlere öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları başlatıldı.
1949	Avustralya	Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları, yönetim işleri gibi faaliyetlerini takip etmek için “Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi” kuruldu.
1971	İngiltere	İngiltere Açık Üniversitesi kuruldu.
1972	İspanya	Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College kuruldu.
1974	Almanya	Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1984	Hollanda	Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini kabul etti.

EK-4 Dünya’da Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler (Özbay, 2015)

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Amerika	Boston University	YetişkinEğitimi	Profesyonel Gelişim /Meslek Edinme	Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.bu.edu/online/
	Indiana State University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.indstate.edu/distance/
	Phoenix University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel GelişimProgramları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	E-campus	http://www.phoenix.edu/
	Ashworth College	Genç-Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Üniversite tarafından geliştirilen öğretim yönetim sistemi kullanılmaktadır.	http://www.ashworthcollege.edu/
Kanada	Canada West University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYUCW (Canada West University Web Portal Sistemi)	http://www.ucanwest.ca/
	Athabasca University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYAU (Athabasca University Web Portal Sistemi)	http://www.athabascau.ca/
	ThompsonRiver University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYTRU (Thompson River University Web PortalSistemi)	http://www.tru.ca/distance/
	MemorialUniversity	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MUN (Memorial University Web Portal Sistemi)	http://www.delts.mun.ca/
	Centre for DE	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Bir kariyer rehberlik sistemi bulunmaktadır.	Blackboard	http://www.cd-ed.com/

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Almanya	The Fern Universität Hagen	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Uzaktan eğitim için dersleri bilgisayardan takip edebileceğiniz gibi ders malzemelerinin eve göndermelerini de isteyebilirsiniz. -120 değişik ülkeden öğrenciler katılmaktadır. -Bazı ülkelerde Hagen ile ortak çalışan üniversiteler (Avusturya, İsviçre, Orta ve Doğu Avrupa, Macaristan) bulunmaktadır.	Moodle	http://www.fernuni-hagen.de/
	Telekolleg	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Kişisel ve mesleki gelişime yönelik programlar sunmaktadır. -Eğitimler radyo, TV ve basılı materyallerle sağlanmakta ve bu basılı materyaller eğitimi alacak kişi tarafından satın alınarak kişinin adresine ulaştırılmaktadır.	Kitap (Cd/Dvd) Tv Yayını Radyo Yayını	http://www.telekolleg-info.de/
	PFH Private University of Applied Sciences	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Üniversite çevrimiçi olarak verilen derslerini youtube'de açılan video kanalında yayınlamaktadır.	Youtube Kanalı	http://www.pfh.de/en/
	Carl von Ossietzky Universität	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Online tartışma saatleri belirlenmektedir. -Dersler aynı zamanda asenkron ve metin tabanlı olarak sürdürülmektedir.	Stud Ip Lotus Domino DETC (Distance Education and Training Council)	http://www.uni-oldenburg.de/

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Hollanda	Islamic University of Europe	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Geleneklerine saygılı, tarih şuurunu benimsemiş, İslam kültürüne vâkıf, kendine güvenip güven telkin eden bireyler yetiştirmek; ayrıca üniversitelerin çeşitli kürsülerinde görev alabilecek akademisyenler yetiştirmektedir.	Basılı Materyaller (Ders kitapları ve DVD'ler aracılığı ile verilmektedir. Yurt dışından kaydolun öğrenciler aracı kuruluşlardan kitaplarını temin etmektedirler.)	http://www.iueurope.com/tr/
	Erasmus University Rotterdam	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	OpenSSO	http://www.eur.nl/english/
	Maastricht University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.maastrichtuniversity.nl/
	Open University Netherlands (OUNL)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Eğitimlerini İngiltere Açık Üniversitesi ile Ortak yürütmektedir.	MSDS (Material Safety Data Sheet)	http://www.open.ac.uk/
Avusturya	Griffith University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Microsoft Netmeeting Codes of Practice Griffith Portal	http://www.griffith.edu.au/
	Charles Sturt University (CSU)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Pazartesi ve Cuma 09.00-17.00 arası eşzamanlı iletişim imkânı sunmaktadır.	Cricos (Commonwealth Register of Institutions and Courses for Overseas Students)	http://www.csu.edu.au/
	Curtin University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	OASIS Student Portal	http://chem.eng.curtin.edu.au/
	University of Southern Queensland (USQ)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Önlisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	USQ UConnect Portal	http://www.usq.edu.au/

EK-5 Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Alanını Etkileyen Olayların Kronolojisi (Özbay,2015)

S.Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
	Ahmet Yesevi Üniversitesi http://www.yesevi.edu.tr	Açık Öğretim Fakültesi "Türkiye Türkçesi ile Eğitim Programları" (TÜRTEP)	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Macromedia Breeze	Ahmet Yesevi Üniversitesinin biri Çimkent diğeri Türkistan’da olmak üzere iki tane "Uzaktan Eğitim Fakültesi" mevcuttur.
	Anadolu Üniversitesi http://www.anadolu.edu.tr	Açık Öğretim Fakültesi	Ön Lisans Programları Lisans Programları	Adobe Presenter Adobe ConnectPro Blackboard Learn	Anadolu üniversitesi açık öğretim sınavları Türkiye’de 81 ildeçoktan seçmeli sınav şeklinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca E-Sertifika Programlarının sınavları Türkiye’de 81 il ve Almanya/Köln’de çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir.
	Maltepe Üniversitesi http://www.maltepe.edu.tr	Maltepe Üniversitesi Uzaktan Eğitim Birimi (MUZEB)	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Maltepe Üniversitesi tarafından geliştirilen MUDES kullanılmaktadır.	Ara sınavların tamamı çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir. Final sınavları ise e-MBA öğrencileri için Maltepe Üniversitesi’nin Marmara Eğitim Köyü yerleşkesinde, e-MYO öğrencileri için Dragos yerleşkesinde yapılmaktadır.
	Atatürk Üniversitesi http://www.atauni.edu.tr	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Atatürk Üniversitesi tarafından geliştirilen ALMS kullanılmaktadır.	Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim ile alır. (Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakülteleri hariç)
	İnönü Üniversitesi http://www.inonu.edu.tr	İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Adobe AcrobatConnect Pro	Ara sınavlar çevrim içi, final sınavları ve not yükseltmesınavları ise kampüste gerçekleştirilmektedir.
	Okan Üniversitesi http://www.okan.edu.tr	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Dersleri Yüksek Lisans Programları	Myenocata	Uzaktan Eğitim Merkezi olarak lisans derslerine yönelik başlatılan uygulamalara ek olarak lisans öğrenimi dışındaki sertifika programları ve E-MBA programları da dahil edilmiştir.
	Kırıkkale Üniversitesi http://www.kku.edu.tr	Kırıkkale Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları	Adobe ConnectCenter	Ara sınavlar çevrim içi olarak, final ve bütünleme sınavları ise Kırıkkale Üniversitesi Yerleşkesinde yapılmaktadır. Sınavların değerlendirmesi %20 sistem içi faaliyetler (Vize, Ödev, Proje ve Ders Sohbetlerine Katılım) + %80’i ise final sınavı olmak üzere değerlendirilmektedir.

S.Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
	Yıldız Teknik Üniversitesi http://www.yildiz.edu.tr/	Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Tarih - Türk Dili	Adobe ConnectCenter	Yıldız Teknik Üniversitesinde Uzaktan Eğitim sistemi eşzamansız bir eğitim olanağı sunmakta fakat en güçlü yanı vermiş olduğu eşzamansız eğitim sistemini harmanlanmış duruma dönüştüren ve öğrencilerle birebir canlı ders işleme olanağı sağlayan öğrenme platformu imkânı sağlamaktadır.
	İstanbul Aydın Üniversitesi http://www.aydin.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Connect ProMeeting	Öğrenciler uzaktan eğitim sisteminde kayıtlı dersleri izleyebilir, sisteme girmiş diğer öğrencileri görebilir ve onlarla iletişime geçebilirler.
	İstanbul Üniversitesi http://www.istanbul.edu.tr/	İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (İSUZEM)	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe ConnectCenter (Canlı Ders Sistemi) Moodle (ÖYS)	Uzaktan eğitim öğrencileri sanal sınıf uygulamalarında yer alan dersler dışında örgün sistemden ders alamaz ve derslere katılamazlar.
	Sakarya Üniversitesi http://www.sakarya.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Ön Lisans Programları Karma Eğitim Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle	Ara sınavlar çevrim içi gerçekleştirilirken final sınavları hafta sonları Esentepe Kampüsünde gerçekleştirilmektedir.
	ODTÜ http://www.metu.edu.tr/tr/	ODTÜ Sanal Kampüsü İnternete Dayalı Eğitim	- Bilgisayar Sistemleri - C Programlama - Unix ile İşletim Sistemleri - Yazılım Mühendisliği - Web Programlama	Moodle	İnternete Dayalı Eğitim Asenkron (İDE_A) projesinin ilk uygulaması olan Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı (BTSP) Mayıs 1998 yılında başlamış, aralıksız olarak her yıl devam etmektedir. İnternet üzerinden ve yüz yüze eğitimlerle desteklenen bu sertifika programının amacı Bilgisayar Mühendisliğinin temel 8 dersini yaklaşık 9 ay gibi sürede katılımcılarına vermektir.
	Beykent Üniversitesi http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/Main.php	Beykent Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe ConnectCenter (Canlı Ders Sistemi)	Ara sınavlar çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, final sınavları ise T.C. Beykent Üniversitesi kampüsünde yapılmaktadır. Uzaktan eğitimle ders alan öğrenciler örgün eğitim sınıflarında ders alamazlar.
	Ege Üniversitesi http://ege.edu.tr/	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi	Yüksek Lisans Programları	Adobe ConnectCenter Moodle	Ara sınavlar çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, final sınavları ise kampüste yapılmaktadır.

S.Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
	Ankara Üniversitesi http://www.ankara.edu.tr/	Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle Openmeetings Scorm	Eğitim programlarında, dönem sonu sınavlarından önce yüz yüze etkileşim uygulamaları yer almaktadır. Bu etkileşimlerin amacı, öğrencilerimizin, öğretim elemanları ve diğer öğrencilerle, yüz yüze görüşme ihtiyaçlarını karşılamaktır. Yüz yüze etkileşimler, sadece Ankara ilinde yapılmaktadır. Eğitim-öğretim yılı içinde, bir dönemde, her ders için birisi ara, diğeri yarıyıl sonu olmak üzere iki ayrı sınav yapılmaktadır
	Gazi Üniversitesi http://gazi.edu.tr/	Bilişim Enstitüsü Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Enocta Probil Mathtype Adobe ConnectPro Meeting	Gazi Üniversitesinde iki program ile başlanan uzaktan eğitim, şu anda yedi ön lisans ve üç yüksek lisans programı ile sürdürülmektedir. Dersler internet destekli eşzamanlı olarak yürütülmekte olup sohbet ortamları ise eşzamanlı olarak sürdürülmektedir. Uzaktan Eğitimde ara sınavlar çevrim içi olarak yapılmaktadır. Final sınavları ise örgün öğretimde olduğu gibi yüz yüze gerçekleştirilmektedir.
	Bilkent Üniversitesi http://www.bilkent.edu.tr/ /bilkent-tr/index.html	-	- Fundamentals ofMarketing - Special Topicsin Finance - Financial Institutions & Markets - Advances inSwitching Networks	Stars Moodle	Bilkent Üniversitesinin bünyesinde kurulmuş olan bir uzaktan eğitim merkezi yoktur. Fakat bu Bilkent Üniversitesi'nde uzaktan eğitim faaliyetleri olmadığı anlamına gelmemektedir. Bilkent Üniversitesi uzaktan öğretim teknolojisini örgün öğrencilerini yurt dışındaki akademisyenlerle buluşturmak için kullanmaktadır. Bu amaçla Bilkent Üniversitesi belirli bir ders programı çerçevesinde video konferans sistemiyle öğrencilerine deneyimli akademisyenlerden ders alma şansı vermektedir. 390
	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi http://www.ybu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Türk Dili - Tarih	Moodle	Kampüs içi örgün öğrencilere yönelik Türk Dili ve TarihDersleri uzaktan eğitimle verilmektedir.
	Bülent Ecevit Üniversitesi http://w3.beun.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Yüksek Lisans Programları	Moodle	Bülent Ecevit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, öğretim elemanlarından uzaktan eğitim program önerilerini kendilerine iletmeleri için bir platform oluşturmuş ve öğretim elemanlarının buradan talep formunu doldurarak, uzaktan eğitimle vermek istedikleri programları talep edebilmektedirler.
	Bülent Ecevit Üniversitesi http://w3.beun.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Yüksek Lisans Programları	Moodle	Bülent Ecevit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, öğretim elemanlarından uzaktan eğitim program önerilerini kendilerine iletmeleri için bir platform oluşturmuş ve öğretim elemanlarının buradan talep formunu doldurarak, uzaktan eğitimle vermek istedikleri programları talep edebilmektedirler.

S.Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
	Yalova Üniversitesi http://www.yalova.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	- Zorunlu ortakdersler; - Tarih - Türk Dili	İdea LearningPortal Management System	Sadece kampüs içi öğrencilerine yönelik uzaktan eğitim programları mevcuttur.
	Zirve Üniversitesi http://www.zirve.edu.tr/tr/	Zirve Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle	Üniversite örgün eğitimin sınırlılıklarını ortadan kaldırmak ve teknolojiyi kullanarak eğitim yaşamını kolaylaştırmak için, kuruluşundan kısa bir süre sonra uzaktan eğitim faaliyetlerine başlamıştır.
	Çukurova Üniversitesi http://www.cu.edu.tr/tr/	Adana Meslek Yüksek Okulu Uzaktan Eğitim Birimi	Ön Lisans Programları	Moodle Adobe Connect	Türkiye’de uzaktan eğitim alanında öncü okullardan birisi de Çukurova Üniversitesidir. Üniversite uzaktan eğitimi ilk başlarda sadece bilişim alanındaki derslere yönelik olarak vermeye karar vermiş, fakat diğer birimlerden gelen yoğun istek üzerine, başka bölümlerden dersleri de uzaktan eğitim kanalı ile vermeye başlamıştır.
	Karadeniz Teknik Üniversitesi http://www.ktu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe ConnectMoodle	Karadeniz Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi 2011-2012 eğitim - öğretim yılında uzaktan eğitim Kamu yönetimi, 2012-2013 eğitim - öğretim yılında ise uzaktan eğitim İşletme programlarını açmıştır.
	Marmara Üniversitesi http://www.marmara.edu.tr	Uzaktan Eğitim Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Türk Dili - Tarih - İngilizce	Moodle Akademik LMS	Marmara Üniversitesi’nin uzaktan öğretim sistemi sadece kampüs içi öğrencilerine yöneliktir.
	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi http://www.mu.edu.tr/	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Türk Dili - Tarih Lisans Tamamlama	Moodle	Uzaktan eğitimde dersler eşzamanlı ve eşzamansız yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

S.Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
	Süleyman Demirel Üniversitesi http://www.sdu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu	Ön Lisans Programları	Moodle	Süleyman Demirel Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından sadece ön lisans programları verilmektedir.
	Ondokuzmayıs Üniversitesi http://www.omu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Türk Dili - Tarih Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Moodle	Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sınav hizmetleri, üniversite bünyesinde yer alan eğitim ve seminer faaliyetleri gerçekleştirmekte ayrıca fakülte yönetimleriyle sürekli irtibat halinde olup öğrencilere yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kampüs dışı eğitimin yanı sıra kampüs içi eğitimde okutulan ortak dersler uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir.
	Süleyman Demirel Üniversitesi http://www.sdu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu	Ön Lisans Programları	Moodle	Süleyman Demirel Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından sadece ön lisans programları verilmektedir.
	Ondokuzmayıs Üniversitesi http://www.omu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortakdersler; - Türk Dili - Tarih Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Moodle	Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sınav hizmetleri, üniversite bünyesinde yer alan eğitim ve seminer faaliyetleri gerçekleştirmekte ayrıca fakülte yönetimleriyle sürekli irtibat halinde olup öğrencilere yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kampüs dışı eğitimin yanı sıra kampüs içi eğitimde okutulan ortak dersler uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir.

EK-6 Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler(Bozkurt, 2017)

I. Dönem

Tartışma ve öneriler: Kavramsal (1923-1955).

- 1923: Cumhuriyetin ilanı
- 1924 Anayasası
- 1924: Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- 1924: John Dewey’in raporu
- 1928: Harf Devrimi
- 1927: Muhabere Yoluyla Tedrisat
- 1933: Mektupla öğretim kurslarının düzenlenmesi düşüncesi
- 1939: İlk Milli Eğitim Şurası’nda yaygın eğitim konusunun tartışılması
- 1941: İlk eğitsel radyo programı ‘Ziraat Takvimi’
- 1951: Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM)
- 1952: İstanbul Radyosu eğitici programları
- 1953: FONON Açık öğretim Kurumu
- 1954: Eğitsel radyo programı ‘Köyün Saati’

II. Dönem

Yazıarak: Mektupla (1956-1975).

- 1956: Banka personellerinin mektupla öğretimi
- 1957: VI. Milli Eğitim Şurası’nda yaygın eğitim konusunun ayrıntılı olarak incelenmesi
- 1958: Milli Eğitim Bakanlığı Mektupla Öğretim Merkezi’nin kurulması
- 1961: Mektupla Öğretim Merkezi’nin faaliyetleri
- 1962: Radyo ile Eğitim Ünitesi’nin kurulması
- 1964: TRT ile planlı bir şekilde yapılan eğitsel radyo yayınları
- 1966: Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü’nün kurulması
- 1973: Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’nde (EİTİA) Televizyon ve Eğitim Enstitüsü’nün kurulması
- 1974: TRT ortak radyo yayınları
- 1974: MEB’e mektupla yükseköğretim yapma görevinin verilmesi
- 1974: Mesleki ve Teknik Mektupla Öğretim Okulu’nun kurulması
- 1974: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu’nun (YAYKUR) kurulması
- 1974: Deneme Yüksek Öğretmen Okulu’nun (DYÖO) kurulması

III. Dönem –

Görsel-ışitsel araçlarla: Radyo-Televizyon (1976-1995).

- 1976: YAYKUR eğitsel TV yayınları
- 1978: Açık öğretim uygulamaları hakkında raporun hükümete sunulması
- 1980: Okul Radyosu
- 1981: Türk Yükseköğretimine 2547 sayılı Kanun’un 5 ve 12. maddeleri ile ‘sürekli ve açık öğretim yapma’ hakkının tanınması
- 1982: Açık öğretim yapma görevinin Anadolu Üniversitesi’ne verilmesi
- 1986: Anadolu Üniversitesi, Batı Avrupa Açık öğretim Programları’nın başlaması
- 1989: Anadolu Üniversitesi, Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) Birimi’nin kurulması
- 1991: Fırat Üniversitesi’nin e-posta yoluyla uzaktan eğitim yapması
- 1992: Açık öğretim Lisesi’nin kurulması
- 1993: Anadolu Üniversitesi, Açık öğretim Fakültesi’nde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı’nın kurulması
- 1995: Fırat Üniversitesi uzaktan sertifika programları

IV. Dönem

Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-...)

- 1996: Bilkent Üniversitesi’nin video konferans sistemi ile ABD’den ders vermeye başlaması
- 1996: ODTÜ Enformatik Enstitüsü’nün uzaktan eğitim çalışmalarını başlatması
- 1996: İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Uzaktan Öğretim Merkezi’nin (UZEM) kurulması
- 1996: Anadolu Üniversitesi’nin ‘Mega Üniversite’ olması
- 1997: Açık İlköğretim Okulu’nun kurulması
- 1997: TÜBİTAK-BİLTEN UE Fizibilite Çalışması ve Raporu
- 1998: Anadolu Üniversitesi’nden Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi’ne video konferans ile ders yapılması
- 1998: ODTÜ’de ‘IDE-A’(İnternet’e Dayalı Eğitim Asenkron) Projesi

1999: Akademik Bilişim konferanslarının başlaması
1999: Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği'nin yayınlanması
1999: YÖK Enformatik Milli Komitesi'nin oluşturulması
1999: Fırat Üniversitesi'nin çevrimiçi ortamda ders yayınlamaya başlaması
1999: Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin uzaktan yüksek lisans derslerini vermeye başlaması
1999: Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Tezli Yüksek Lisans Programı'nın başlaması
2000: The Turkish Online Journal of Distance Education (TOJDE) dergisinin yayın hayatına başlaması
2000: İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde e-MBA programının başlaması
2000: Sakarya Üniversitesi'nin uzaktan eğitim çalışmalarına başlaması
2001: Türkiye'nin internete dayalı ilk ön lisans programı olarak Bilgi Yönetimi Programı'nın başlaması
2001: Açık öğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı'nın başlaması
2001: Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde çevrimiçi uzaktan eğitim faaliyetlerinin başlaması
2002: The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET) dergisinin yayın hayatına başlaması
2005: YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu'nun kurulması
2006: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'na bağlı Türkiye'nin ilk 'Uzaktan Eğitim Doktora Programı'nın açılması
2007: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Türkçe Sertifika Programı'nın başlaması
2009: İstanbul Üniversitesi (İÜ) Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF) uzaktan eğitim programları
2009: Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (ATAUZEM) kurulması
2010: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Açık öğretim Programları
2010: Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi (ATAAOF) kurulması
2011: Yükseköğretimde 25.02.2011 tarihli torba yasadaki 44. ve 46. Maddeler ile uzaktan eğitimin yasal olarak meşrulaşması
2012: Uzaktan Eğitim Ulusal Sorunlar Çalıştayı
2013: Anadolu Üniversitesi'nin 'Akadema', Atatürk Üniversitesi'nin ise 'Atademix' ile Kitlese Açık Çevrimiçi Dersleri başlatması
2014: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalına bağlı Türkiye'de ilk defa Uzaktan Eğitim Online Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nın başlaması
2015: Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi'nin (AUAD) yayın hayatına başlaması
2015: Açık ve Uzaktan Öğrenme disiplinin Üniversitelerarası Kurul tarafından doçentlik alanı olarak kabul edilmesi
2016: Uzaktan eğitim sözlüğünün oluşturulması ve çevrimiçi olarak erişime açılması